FOSSEKALLEN

MEDDELELSESBLAD FOR NVE

Foto: Ove Johansen

Utsetting av laksesmolt i elva Vikja — side 3

NR. 3 - 1978 - 25. ÅRGANG

FOSSEKALLEN

Utgitt av:
Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Opplag 5000.

Synspunkter i artikler og innlegg står for forfatterens egen regning og representerer ikke nødvendigvis hovedstyrets eller bladstyrets syn.

Redaksjonen avsluttet 26. april 1978.

REDAKTØR: SVERRE SKARA
BLADSTYRE:
FOR AKADEMIKERNES FELLESORGANISASJON:
Overingeniør E. Tøndevold
Overingeniør F. W. Gusdal (sekr.)
FOR STATSTJENESTEMANNSKARTELLET:
Konsulent J. Døsvik
Maskinmesterassistent R. Bråthen
Herr Edvard Moen
FOR STATSTJENESTEMANNSFORBUNDET:
Kontorfullmektig K. Dietrichs
FOR NVE:
Førstekonsulent O. Dyrdahl
Fagsjef R. Johnsen (formann)
Driftsbestyrer V. Bern
REDAKTØREN:
Telefon 46 98 00 - Adresse: Middelthunsgt. 29 - Oslo 3

INNHOLD

	Side
Det er om våren det skjer	2
Nye fiskeanlegg i Eidfjord og Skjomen	3
Bølgekraft	6
Vannkraften bør prioriteres mener OED's nye ekspedisjonsjef, Gunnar Vatten	10
Tjenestemannsrepresentasjon i Hovedstyret	11
Vemork kraftverk	11
Erik Nybø i A-direktoratets sjefsstol bebuder ingen gjennomgripende endringer	12
Tennis	13
Hovedstyret møtte Veig-grunneierne	15
Bokanmeldelse av «Orklapropen»	16
Kjære Kalle	18
Positivt om NEVF/ELI's seminarer	19
Ordrikt og vellykket Nore-jubileum	20
Retningslinjer for innvilgelse av lengre permisjoner	21
Spørrespalte i Fossekallen	22
Luftig arbeidsvei	22
Ny konsulent ved Velferdskontoret	22
Kalles refleksjoner: Frivillig nattskift	23
Fornuft og aktsomhet er den beste garanti mot elulykker	23
Jaktundersøkelse i Tysfjord	23
Fotballgruppa i NVE	24
NVE og Samkjøringens fotoklubb	24

Det er om våren det skjer!

Mangt og meget har sett dagens lys den senere tid som kunne rettferdiggjøre aktpågivenhet fra denne plass. F.eks. opplevde deler av Oslo-området å måtte nøye seg med *dagens lys*, da det for litt siden oppsto en *kort* times strømstans – av tekniske grunner. Det ble i sannhet en ettertankens time som avstedkom oppmerksomhet i vide kretser. Alvorlige røster hevet seg i aviser og massemedia for øvrig. Hvor fant man syndebukker? Det hersket mangler både hist og pist. Trafikklysene blinket ikke, togene sto, heisene sto og sykehusene opererte ikke.

En betydelig tråd å spinne videre på.

I NVE-toppen foregår tankevekkende trekk. Elektrisitetsdirektoratets direktør, Gunnar Vatten, «sklir» i disse dager over til Olje- og energidepartementet og blir ekspedisjonsjef der. Hvem kommer til å overta hans viktige funksjon i NVE?

Personalsjef Erik Nybø skrittet for kort tid siden over i Administrasjonsdirektoratets direktørstol. Det må søkes etter ny personalsjef. Personalavdelingen skal dessuten oppsettes med kontorsjef fra nå av. Våren er visst fortsatt den store flyttetid.

Direktør Sigurd Aalefjærs åremål tok slutt for kort tid siden. To nye år har Statskraftverkenes sjef gått med på. To år går imidlertid fort, og hva hender da?

En underdirektørstilling skal også ha dukket opp der, pluss en kontorsjef. Dette for å nevne noe.

Har vi folk som peker seg klart ut til jobbene eller, vi tenker på noe nytt og fint, utvikling av lederfunksjonen, heter det visst.

Et interessant tema, også det.

Men hva vi egentlig ville si det sa generaldirektør Sigmund Larsen ved en festlig anledning for kort tid siden. Han hadde lagt merke til den renslighet og orden som hersker ved kraftstasjonene, sa han. Det var litt av en fjær i hatten!

Nå er våren over oss som aldri før. Snø og is gir tapt og avdekker kanskje uhumskheter den lange vinter brakte med seg. Selv om vi har generaldirektørens ord for at forholdene er upåklagelige, vil vi likevel gjøre oss til talsmann for en ekstra innsats på dette området.

For ikke å bli beskyldt for å mase på alle andre, skal vi gjennomføre en omfattende ryddeaksjon på vårt eget kontor – med det aller første.

En smule praktisk innsats på miljøfronten skader ingen – så ta fatt med friskt mot!

Red.

Nye fiskeanlegg i Eidfjord og Skjomen

Av fiskeribiolog Ove Johansen

I forbindelse med bygging av Aura Kraftverk ble det i «Reguleringsbestemmelsene m.v.» fastsatt ved Kgl. res. av 31. juli 1953 under punkt 8, inntatt følgende: Til opprettholdelse av bestanden av laks, aure og sjøaure i vassdraget plikter Aura Kraftverk å bekoste, bygge og drive en anstalt for klekking og oppdrett av settefisk. «Anstalten» ble reist i Eresfjord og dette var det første fiskeanlegget som Statskraftverkene bygget. Senere har flere kommet til.

I konsesjonene for Eidfjord-Nord og Skjomen ble det begge steder gitt pålegg om bygging av fiskeanlegg og disse er nå ferdige og tatt i bruk. Anlegget i Eidfjord skal dekke våre forpliktelser på Vestlandet fra Vikfalli til Ulla-Førre. Vestlands-verkene har overtatt det administrative ansvar for driften og fiskeoppdretter Gjert Strand er ansatt som daglig leder. Strand har tidligere innehatt tilsvarende stilling ved fiskeanlegget i Rana. En grundig erfaring derfra kommer godt med når en skal starte opp et nytt og vesentlig større anlegg. Anlegget ligger i Simadalen, ved sjøen og like opp til kraftstasjonen da en vil nytte kjølevannet når stasjonen kommer i drift. Inntil så skjer har en produksjonsvann fra elva Sima og dessuten tilstrekkelig oppkommevann av god kvalitet. En del fisk er allerede klekket ut slik at en har noe å prøvekjøre anlegget med.

I Skjomen er anlegget reist på Forsheim. Det får en nær tilknytning til en forsøkstasjon for fisk som Tromsø Museum er i ferd med å bygge på samme sted. Det er derfor lagt opp til et visst samarbeid slik at studentene i fiskeribiologi kan følge utviklingen i et rent produksjonsanlegg og ta del i driftsresultatene, utsetting, merking og gjenfangstresultater osv.

Til daglig leder for anlegget på Forsheim er ansatt Kåre Jensen som tidligere har vært knyttet til Tromsø Museum som fiskeoppdretter.

Mange av de kommuner som berøres av kraftutbygging er svært opptatt av blant annet å få fiskeanlegg som betingelse for å gi konsesjon. Dels skyldes dette ønske om å bevare fiskebestanden, men ofte ligger nok tanken om varige arbeidsplasser bak.

Når slike pålegg kommer, står en vanligvis fritt hvor anlegget skal plasseres innen kommunen. Det kreves et grundig forarbeid for å være trygg på å ha funnet det sted som både anleggs- og driftsmessig sett er skikket, og som

Det er dimensjoner over produksjonshallen til det nybygde fiskeanlegget i Eidfjord.

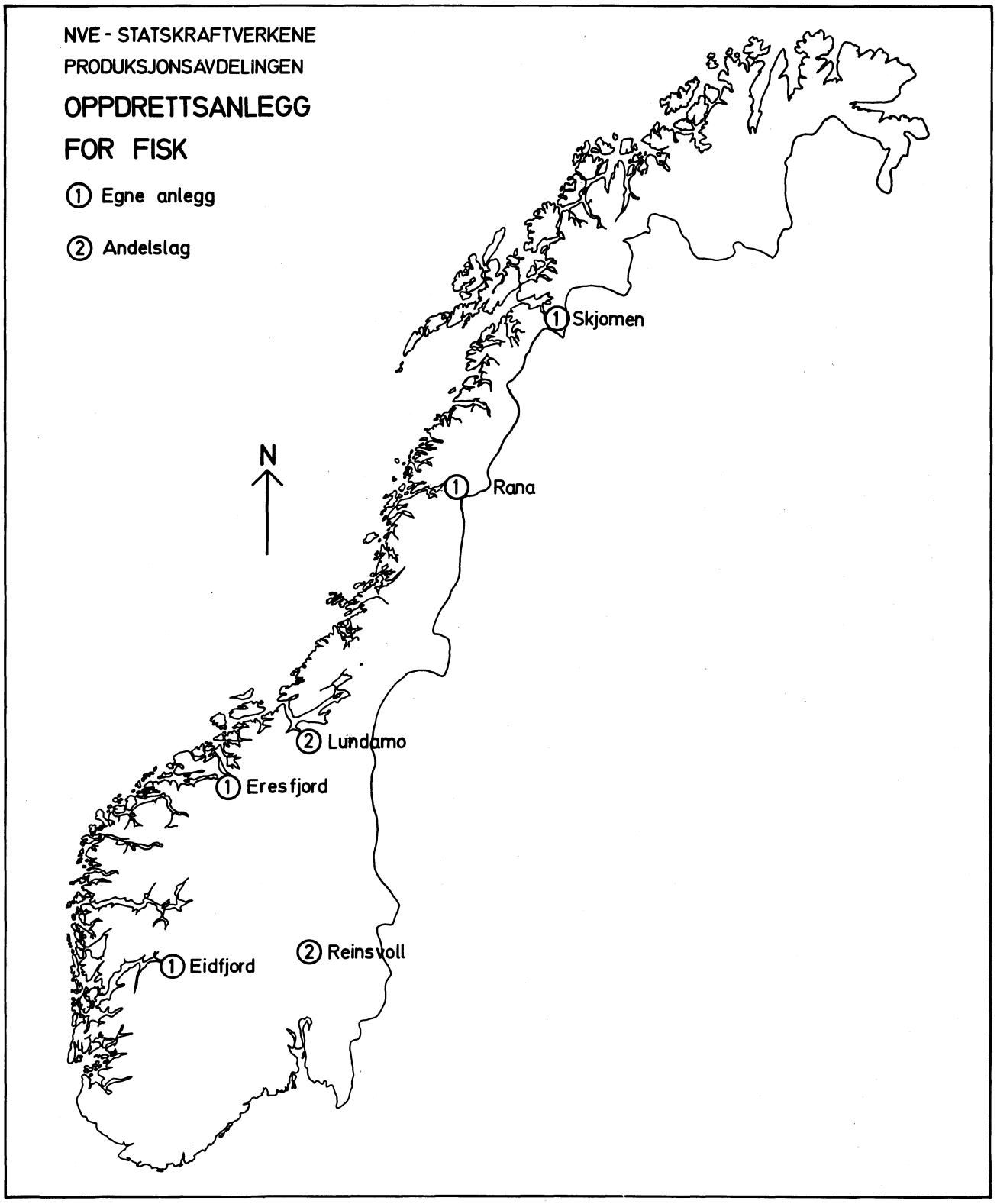
NVE - STATSKRAFTVERKENE
PRODUKSJONSAVDELINGEN
OPPDRETTSANLEGG
FOR FISK
① Egne anlegg
② Andelslag
N
① Skjomen
① Rana
② Lundamo
① Eresfjord
② Reinsvoll
① Eidfjord

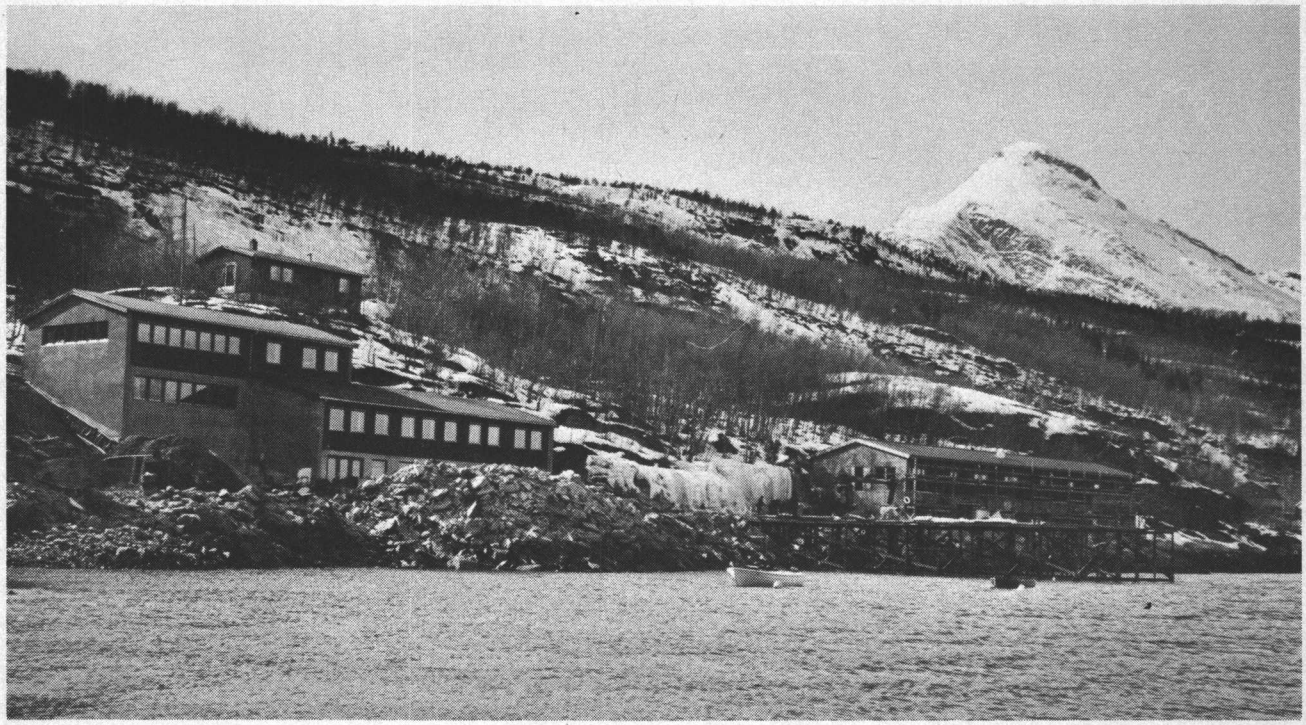

Dette bildet er tatt fra Skjomenfjorden. En ser fiskeanlegget på Forsheim til høyre. Bygningene til venstre er en del av forskningsstasjonen som Tromsø Museum har på stedet.

samtidig ligger høvelig til for utkjøring av fisken. Det som først og fremst avgjør stedsvalget er kravet om god vannkvalitet og tilgjengelige vannmengder. Visse normer for vannets surhet må oppfylles, likeså vanntemperaturen både sommer og vinter. Valg av sted blir med andre ord et valg ut fra kravet til vannkilde eller vannkilder da en bør ha to muligheter dersom den ene svikter. En av kildene må ha trykkvann. Kjølevann fra kraftstasjon er ypperlig vintervann da det gjerne har en temperatur på 10–12°. Forutsetningen er at stasjonen kjøres jamt slik at en unngår store variasjoner i temperatur og mengde kjølevann. Dette virker stressende og kan føre til store tap av fisk. Når fiskeanlegget i Eidfjord ble lagt til Sima Kraftstasjon er en fullt klar over at dette kan få en ujamn kjøring. Her er en imidlertid så heldig å ha funnet svære grunnvannsforekomster som gir vintervann med temperatur 6–7°. Grunnvannskontoret i NVE har stått for prøvepumping og avgitt uttalelser som vi bygger på.

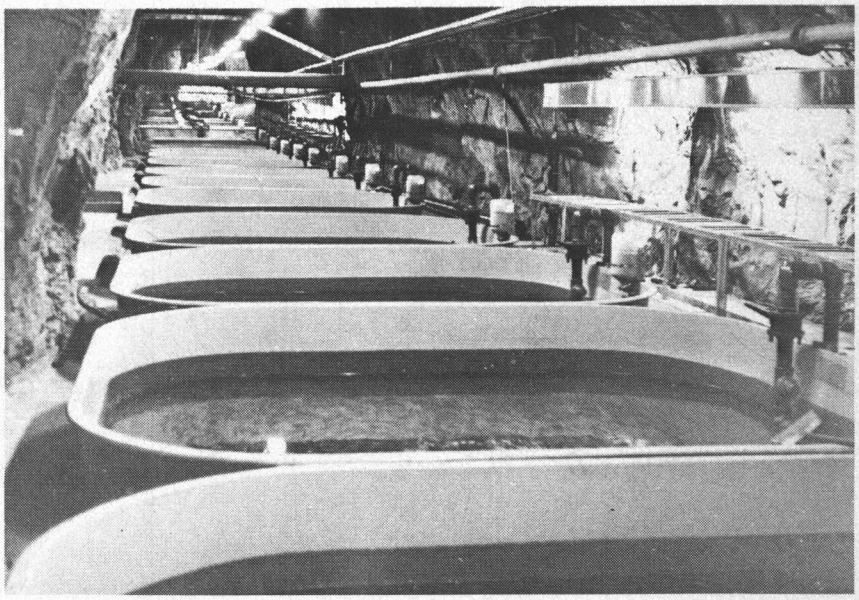

Fiskeanlegget for Rana-verkene ligger inne i Mofjellet i en tunnel til Rana kraftstasjon. Anlegget ble startet opp i slutten av 60-årene.

Bølgekraft

Av overing. Jon Tveit

At Eidfjord og Ullensvang kommuner insisterte på å få eget fiskeanlegg er forståelig. Bjoreia og Eio er begge betydelige lakseelver, men like verdifullt var det kanskje å sikre tilgangen av fjellørret til Hardangervidda. For Produksjonsavdelingen som har ansvar for å oppfylle pålegg om utsetting av fisk, passet det bra å få et eget anlegg i Eidfjord. Samarbeidet med kommunen og fiskeinteressene for øvrig er meget godt og vi regner med her å ha fått et ikke bare driftsmessig godt anlegg, men et anlegg som Statskraftverkene kan vise fram som litt av et «flaggskip» for sine fiskeanlegg.

Anlegget i Skjomen fikk en heller trang fødsel. Kravet om eget fiskeanlegg, grunnet Skjomenutbyggingen, syntes å være vanskelig å oppfylle. Riktignok var elva Sjoma før utbygging en god lakseelv, men konsesjonsbetingelsene som for øvrig ble stillet, tok ikke sikte på å bevare fisket. Det ble av skjønnet gitt 100% erstatning for tapt fiske til grunneierne. Pålegget om fiskeanlegg gjaldt ikke bare innen kommunen, men det skulle bygges der kommunen ønsket at anlegget skulle ligge. Saken gikk så langt at den til slutt ble behandlet av Miljøverndepartementet der statsråd Helga Gitmark bestemte at anlegget skulle bygges «i full overensstemmelse med den lokale holdning». Nå er altså anlegget reist på Forsheim etter kommunens ønske. Store ekstra investeringer måtte til for å sikre vann- og strømforsyningen. Stedet har bare båtforbindelse. Særlig anleggsmessig bød dette på store problemer. Anlegget på Forsheim er en miniatyr av anlegget i Eidfjord. En har valgt å bygge et driftsmessig sett både sikkert og moderne anlegg for å redusere driftsutgiftene mest mulig.

En får håpe at våre to nyanlegg sammen med våre andre fiskeanlegg, vil bidra til å ivareta en viktig ressurs, nemlig vår lakse- og aurebestand. Men for laksen gjelder det nå ikke bare å sørge for utsetting av lakseunger for å rette opp skader ved utbygging, men like mye å stoppe den harde beskatningen i havet. Faglig sett er alle enige om at dette må stoppes, men det har blitt en vanskelig politisk nøtt å knekke.

Det er store energimengder i havbølgene. Langs norskekysten dreier det seg om 20–40 kW pr. løpende meter som et gjennomsnitt over året.

Mange har filosofert over utnyttelse av denne energiressursen. I dag foreligger det noen hundre patentsøknader for utnyttelse av energien i havbølgene til nyttige formål. Til tross for at mange av disse idéene skriver seg fra flere decennier tilbake, er det ingen, som fram til i dag har ført til noen løsning, som har fått betydning i energimessig sammenheng.

I dag drives det betydelig forskning i mange land for å finne fram til en teknisk- og økonomisk løsning. En studiegruppe fra Norge var i Storbritannia i månedskiftet januar/februar 1978 for å bli kjent med de britiske prosjektene.

Vi må regne med at det vil gå lang tid før energi fra havbølgene vil gi noe tilskudd av betydning til energiforbruket vårt.

1. Havbølgene som energiressurs

Det er naturlig at vi i Norge interesserer oss for det konsentrerte energipotensial som havbølene langs vår lange kyst representerer. Foreløpig er vår viten om dette energipotensialet beskjeden. Det antaes imidlertid at det dreier seg om 20–40 kW pr. løpende meter av kysten som et årsgjennomsnitt. Bølgeintensiteten varierer betydelig langs kysten. Den er størst på midtpartiet (Møre–Trøndelag–Nordland) og avtar så nordover og sørover. Andre steder i verden er energien i havbølgene vesentlig større enn langs vår kyst. Regner vi for eksempel med 30 kW/m, utgjør dette pr. m av kysten ca. 250 000 kWh/år. Problemet er imidlertid hvordan vi økonomisk skal få omformet den til en energiform som kan utnyttes av menneskene.

Vi har lett for å tenke på de store bølgene under storm i samband med bølgeenergien. Alle som forsker på dette området er imidlertid klar over at det synes umulig å utnytte bølgeenergien under slike forhold. Storm er en høyst uønsket foreteelse også i denne sammenheng. Den fører kun til enorme påkjenninger på konstruksjonene som gjør det nødvendig med meget kostbare fortøyninger og mekanisk styrke for at de skal «overleve». Ja, en betydelig del av kostnadene skyldes dette fenomen. De lange, regelmessige dønninger med bølgelengder på 100–300 m er det som interesserer for utnyttelse i bølgekraftforskningen.

2. De viktigste britiske prosjekter

Fossekallens lesere kjenner de to mest aktuelle norske prosjekter – «duppen» v/Budal og Falnes, beskrevet i Fossekallen nr. 5 av 1977, og «fokuseringsprosjektet» v/Mehlum, SI, omtalt i dagspressen og NRK. Begge disse prosjektene har søkt om betydelige, offentlige midler for den videre forskning.

Den norske gruppen reiste til Storbritannia for å gjøre seg kjent med de britiske bølgekraftprosjektene. Bakgrunnen for dette var omtalte søknad om midler til de norske prosjektene. Det var øsnkelig å få en oversikt over hvor de norske prosjektene sto i forhold til de britiske – om det var stor grad av dobbeltarbeid, faglig nivå, forskningsinnsats, mulighet for utveksling av idéer og resultater osv.

Fig. 1 til 4 viser prinsippene for de prosjektene gruppen fikk beskrevet og demonstrert i modellforsøk i Storbritannia.

Fig. 1 viser «Salter Duck». Navnet kommer av at hvert av elementene minner om bevegelsene til en and når de vugger i bølgene. Hver av «endene» beveger seg individuelt på en halv-stiv aksel. En tenker seg at hver av «endene» i full størrelse skal ha en diameter på 10–15 m og en lengde på 20–25 m. Det ble antydet en aksling på 1 km. Hver and kan drive en hydraulisk pumpe når den beveger seg relativt til akselen. Det hydrauliske trykk som oppstår kan så omformes til elektrisk energi ved hjelp av et egnet maskineri bestående av turbin og generator.

Det er plassert en modell i målestokk 1/15 i Loch Ness, og vi fikk opplyst at denne hadde generert ca. 2 kW elektrisk effekt.

Fig. 2 viser «Cockerells Contouring Raft». Som figuren viser består denne av sammenhengslede flåter, og disse beveger seg relativt til hverandre under påvirkning av bølgene. Den relative

bevegelse mellom hver enkelt flåte der de er hengslet sammen er tenkt utnyttet i en hydraulisk pumpe som via en trykktank kan drive en pellonturbin. Størrelsen på hver flåte i full skala vil bli ca. 100 x 50 m. En modell i målestokk 1 : 10 som var klar for prøver utenfor Southampton. Vi fikk se denne ved kai.

I fig. 3 er «Russels Rectifier» vist. Dette er en statisk konstruksjon bestående av en betongkasse. Den er tenkt plassert på bunnen, men kan også utføres som en forankret flytende konstruksjon. Betongkassen er delt i tre rom ved hjelp av langsgående vegger. Endeveggen som vender mot bølgene er forsynt med tilbakeslagsventiler. Når bølgene slår mot endeveggen, vil ventilene i det midtre kammeret åpnes. Vann vil strømme inn, og det oppstår en overhøyde i forhold til sidekamrene. Når bølgene faller, stenges ventilene i midtkammeret, mens ventilene i sidekamrene åpnes for at vann kan slippe ut fra disse. På denne måten etableres en nivåforskjell mellom kamrene som kan utnyttes i en turbin. En enhet i full skala er tenkt å være ca. 150 m bred med tre turbiner på eksempelvis 1, 2 og 4 MW. Turbinene tenkes å tre i funksjon etter hvert som fallhøyden øker.

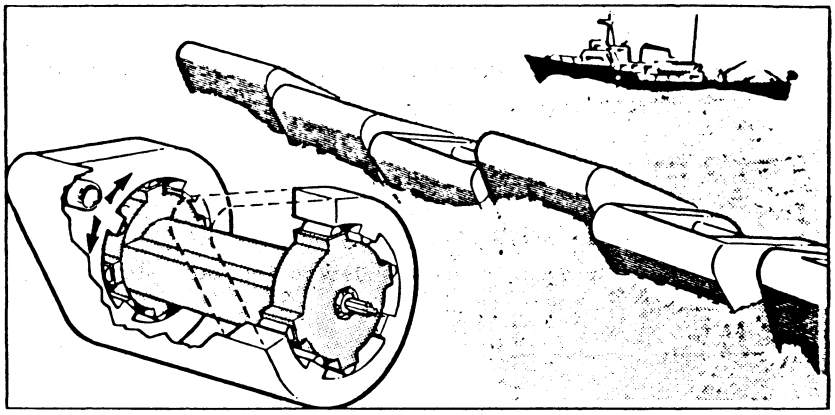

Fig. 1. Salter's Ducks.

Fig. 4 viser «Oseillating Water Column». Dette er opprinnelig en japansk (Masuda) idé, og det arbeides med den både i Storbritannia og Japan. I prinsippet er det en boks som flyter med åpningen ned. Åpningen er delvis fylt med vann. Vannsøylen inne i boksen blir satt i svingninger av bølgene. Øverst i boksen er det en luftpute som kan stå i forbindelse med luften ved hjelp av ventiler. Gjennom disse ventilene vil det pumpes luft ut eller suges luft inn ettersom vannsøylen svinger. Disse luftstrømmene kan utnyttes til å drive en luftturbin som kan drive en elektrisk generator. Det ble arbeidet med å finne en gunstig utforming av formen på boksen i modeller i målestokk ca. 1 : 100.

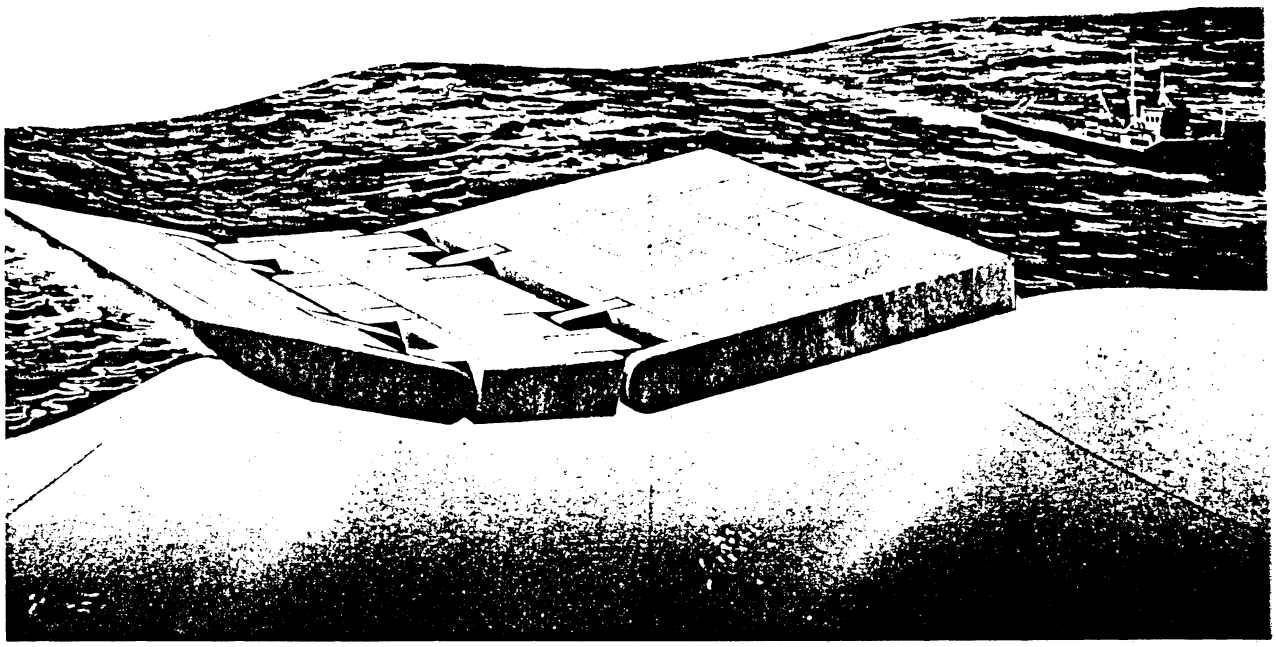

Fig. 2. Cockerell's Contouring Raft.

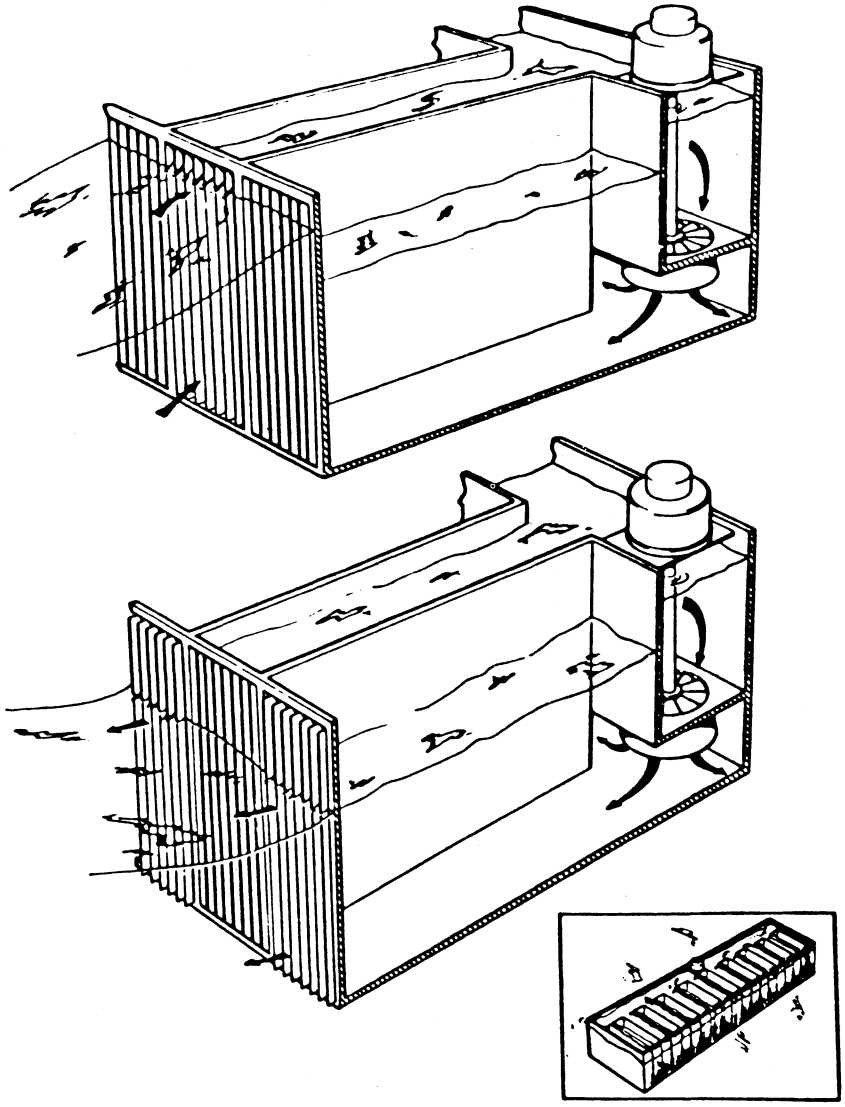

Fig. 3. Russel's Rectifier.

3. Programmet videre framover i Storbritannia

Fram til i dag var den vesentligste innsatsen i Storbritannia utført på modeller i målestokk fra 1 : 100 til 1 : 50 i laboratorier. De tok nå sikte på i løpet av en 2–3 års periode å bygge modeller i målestokk 1 : 10 av de prosjektene som er omtalt foran. Disse modellene skal så prøves under driftsforhold som i målestokk tilsvarer forholdene de endelige prosjektene skal arbeide under. Ved å ta dette mellomtrinnet håpet engelskmennene å få testet om det var skaleringsproblemer som de ikke var klar over ut fra laboratorieforsøkene med de små modellene, oppførselen til modellene i mer uryddig sjø (irregulære bølger), fortøyningskrefter, materialpåkjenninger, energiutbytte osv.

Etter disse 2–3 årene håpet de å ha samlet så mange erfaringer at de skulle være i stand til å velge ut det eller de prosjekt(ene) som det burde satses videre på. Det ble imidlertid understreket at de ikke følte seg sikre på at noen av de prosjektene de arbeidet med i dag ville føre fram. En kombinasjon mellom to eller flere av prosjektene foran eller et helt nytt prosjekt måtte de også være åpne for. Dette sier en god del om tiden det vil ta før en interessant prototyp foreligger til tross for at det satses mye på å komme fram til en god løsning.

Forskningen i Storbritannia skjer ved en kombinasjon av industriinteresser og offentlig engasjement. Det offentlige engasjement skjer i form av økonomisk støtte, koordinerende virksomhet gjennom «Wave Energy Steering Committee» som sorterer under Department of Energy. Hittil har mye av forskningen foregått i laboratorier hvor det er eksperimentert i bølgebassenger. Gruppen som var i Storbritannia fikk først og fremst innføring i dette området. I Storbritannia er de godt utrustet med modelltanker, og de forskjellige prosjektene det arbeides med er lagt til slike laboratorier som er spredt over hele landet.

Den norske gruppen besøkte således følgende steder:

National Maritime Institute, Feltham, London

Energy Technology Support Unit, Harwell

Hydraulic Research Station, Wallingford

British Hovercraft Corporation, Isle of Wight

British Hydromechanics Research Association, Cranfield

Edinburgh University, Edinburgh

National Engineering Laboratory, East Kilbride ved Glasgow

4 Støtteprosjekter

En rekke problemer vil være felles for de forskjellige prosjektene, og derfor var det nedsatt arbeidsgrupper, som var underlagt Wave Energy Steering Commitee, for å ta seg av slike problemer. Disse arbeidsgruppene (TAG – Technical Advisory Groups) har følgende oppgaver:

1. Vurdere nye idéer og forslag.
2. Skaffe til veie og analysere bølgedata.
3. Studere påkjenninger, konstruksjons- og materialproblemer.

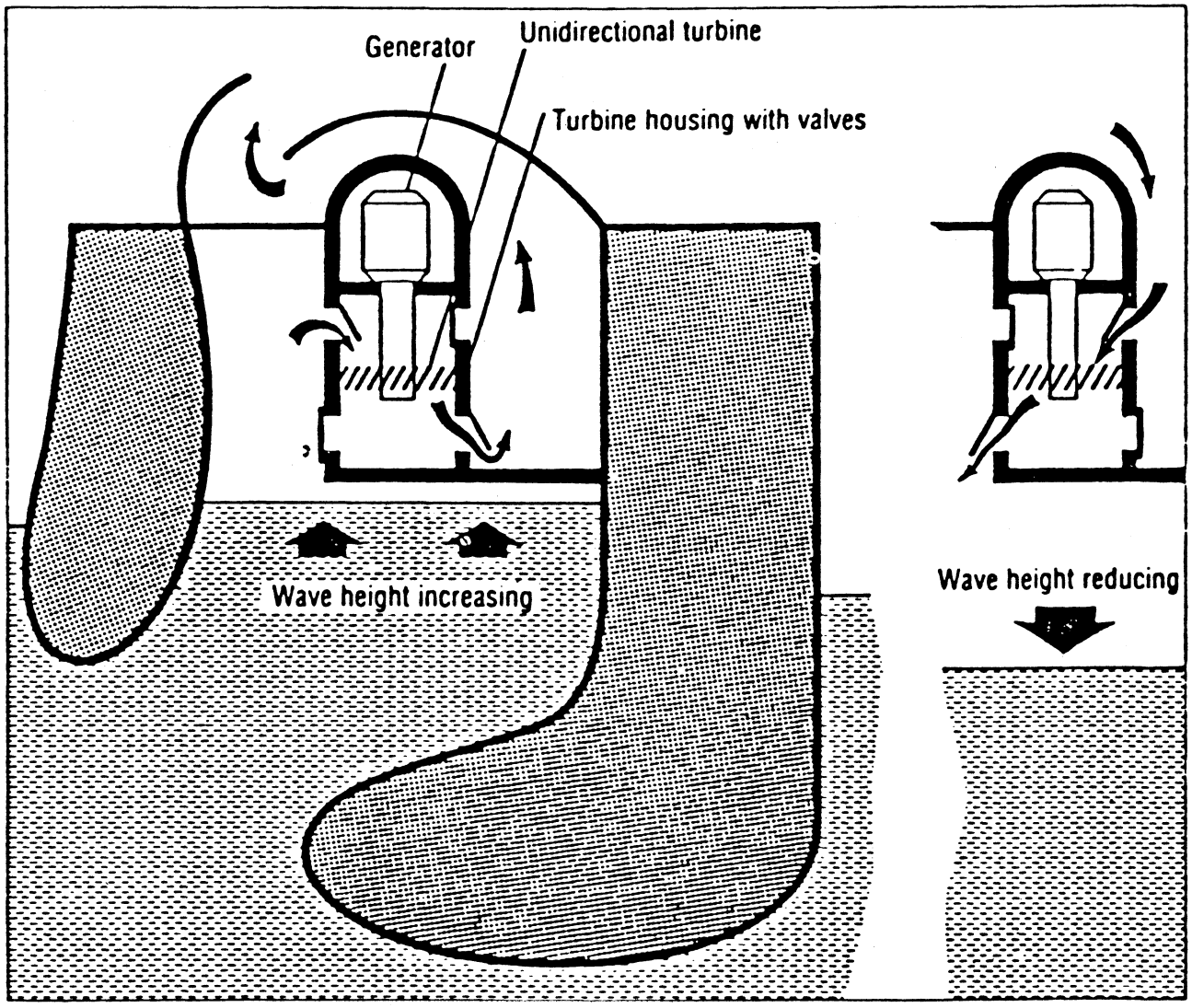

Fig. 4. Oseillating Water Column.

4. Studere forankringssystemer, fortøyninger.
5. Studere problemer i forbindelse med ilandføring av energi.
6. Klarlegge virkninger på det omgivende miljø både i havet og ved kysten.

En stor del av kostnadene ligger i løsningen av disse problemer. Dette ble presisert sterkt. Dette var ikke ukjent for den norske gruppen som nettopp med sikte på dette var sammensatt av fagfolk med forskjellig bakgrunn.

Følgende institusjoner var representert i den norske gruppen:

Kværner Brug
Vassdrags- og Havnelaboratoriet
Norges tekniske høyskole
Sentralinstitutt for industriell forskning
Akergruppen
Det norske Veritas
Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen

5. De norske prosjektene sammenlignet med de britiske

De norske prosjektene er spesielle i forhold til de britiske, og det synes ikke å være noe unyttig dobbeltarbeid som utføres. Videre bygger de norske prosjektene på solid, teoretisk innsikt i bølgeteori, og britene viste stor interesse for de norske prosjektene. Det er å håpe at det vil skje en mest mulig åpen utveksling av idéer og erfaringer slik at utnyttelse av bølgeenergien kan gi et tilskudd til en energihungrig verden.

Det er imidlertid langt fram, og vi bør ikke regne med at elektrisk kraft fra bølgeenergi skal gi noe bidrag av betydning til vår elektrisitetsforsyning før mot slutten av inneværende århundre.

Jon Tveit

Vannkraften bør prioriteres

mener OED's nye ekspedisjonsjef, Gunnar Vatten

Intervjuer: Sverre Skara

I disse dager smekker døren i Middelthunsgate 29 igjen for siste gang bak direktør Gunnar Vatten. En gang i løpet av mai tar Elektrisitetsdirektoratets første mann etter 15 år i etaten, de siste 7 som direktør, plass i Olje- og energidepartementets ekspedisjonsjefstol.

Å være sjef for Elektrisitetsdirektoratet krever sin mann fullt ut – og mere til. Det burde derfor være en lett duknakket og meget stresset person som nå styrer sine skritt i departemental retning.

Men, det er ikke det.

Vattens stålsatte direktørblikk er blåere, mer levende og fylt av energi – for å holde oss til terminologien – enn noen gang tidligere. Det kan i og for seg være nødvendig. For den som måtte tro at Gunnar Vatten har siktet seg inn på en «på-stedet-hvil»-stilling i det nye departement, gjør seg skyldig i en kjempebommert. Vedkommende røper dessuten en total mangel på kjennskap til mennesket «i fråga» som naboene i øst sider det. Helt fra den tid da vår nyslåtte ekspedisjonsjef som unggutt i Bodø hevet boksehanskene for første gang – forsto han betydningen av å «fighte». Ikke med ulovlige angrep under beltestedet eller med spisse albuer, for den sakens skyld. Ærlighet og hederlighet hører nemlig med blant de kvaliteter som best kjennetegner ekspedisjonsjef Gunnar Vatten. Selv om slike ting ikke synes å telle aller mest i dagens samfunnsliv, må det likevel gjøre godt, selv i en direktør, å vite at meninger som disse og meget mer, skriver hans medarbeidere gladelig under på.

Om en legger merke til det, kan enda en god del av bokseren og idrettsmannen fornemmes – kvikk, spenstig og slank som han er. Derimot saknes blomkålørene og flat nese. Dette bare for å fortelle at mannen som stiller i departementet er i orden både i topp og bånn, hadde vi nær sagt.

– Direktør Vatten, du er den tredje i løpet av ikke altfor mange år som går fra borde her og over i annen stilling?

– Tro meg når jeg sier det. Belastningen en påføres som sjef for Elektrisitetsdirektoratet er så vidt stor og det kreves så meget at egentlig burde ingen gjøre en «aldersgrensejobb» ut av den, slik jeg ser det. De problemer vi hanskes med er dessuten av en slik art, at jeg tror det faktisk ville vært til etatens beste med en ikke-permanent stilling, med tilsetting på åremål. At stillingen imidlertid gir verdifull bakgrunn i mange henseender kan det neppe herske tvil om.

Ekspedisjonsjef Gunnar Vatten

– Du mener med andre ord å være i besittelse av kunnskaper og erfaringer som kommer til gode i din nye stilling?

– Den stilling jeg går til fører ikke til noen radikal endring i arbeidsfeltet, men til en utvidelse. Energispørsmålet har i de senere år vært et viktig element i den stilling jeg forlater, i departementet blir det et hovedelement. Personlig har jeg fått sterkere interesse for generelle energispørsmål og for en riktigere energianvendelse. I den senere tiden har vi i NVE, med bakgrunn i at det ikke ble gjenoppnevnt noe energiråd i påvente av Olje- og energidepartementet, også økt vår innsats når det gjelder energiforskning. Forskningen vil stå sentralt ved min nye arbeidsplass.

– Med bakgrunn i din tid i NVE, er det ting innen etaten du mener det burde vært endret på?

– La meg først få peke på at forholdene innen NVE i de senere år har gjennomgått en rivende utvikling og arbeidsoppgavene spenner stadig over større felt. Det kreves stadig mer når det gjelder løsninger av de enkelte oppgaver, og det kan i den forbindelse bl.a. pekes på kravet om flere alternativer m.v. Her må det med full rett kunne sies at personellressursene ikke i tilstrekkelig grad har fulgt med, og at alle som arbeider her har følt belastningene med en sterk økning av arbeidsoppgavene. I den sammenheng tør det vel være kjent at jeg har vært talsmann for en nærmere vurdering av NVE's interne organisasjon for eventuelt å oppnå en bedre koordinering av enkelte arbeidsoppgaver. Kanskje kan dette for enkelte synes noe radikalt, men det er nå nærmere 20 år siden den nåværende organisasjonsstruktur ble fastlagt og det burde derfor være grunn til nå å vurdere denne nærmere. Men, her møter en vanskene med at Statskraftverkenes stilling ikke er blitt klarlagt. Dette spørsmål vil ha en avgjørende betydning for etaten, og jeg håper at det av hensyn til NVE får en snarlig løsning. Derved vil man få et bedre fundament å stå på i den videre vurdering av det fremtidige organisasjonssystem innen etaten. Dette er etter min mening viktig fordi denne etat, bl.a. med bakgrunn i sin faglige kompetanse, bør stå sentralt også i tiden som kommer ved utforming og utbygging av landets energiforsyning.

Satser på «team-work»

– Vel på plass i departementsstolen, hva vil du så gjøre?

– Først må jeg si at medarbeiderstaben ennå ikke er helt klar. Hva jeg først håper på er, med basis i de erfarne medarbeidere som allerede er i sving, å bygge opp en slagkraftig avdeling. Det vil si at vi rent bemanningsmessig oppnår en slik struktur over avdelingen at det blir mulig for oss å imøtekomme de forventninger og krav som stilles. For meg, som for alle andre som tiltrer en ny stilling, melder det seg en viss engstelse for ikke å makte å leve opp til de forventinger som alltid er til stede. Men her som ellers vil arbeidsresultatene ik-

ke bare være basert på den enkeltes innsats, men på det «teamwork» som alltid er til stede ved løsninger av krevende oppgaver. Om det gledelige skulle skje at det er noen som i den forbindelse mener at Elektrisitetsdirektoratet i den tiden som har gått har maktet å løse sine oppgaver på en tilfredsstillende måte, så har dette i tilfelle skjedd på grunn av de mange dyktige medarbeidere, venner og kolleger jeg har kunnet støtte meg til.

– *Et lite blikk inn i fremtiden?*

– Jeg har vel, som det vil være kjent, vært av den mening at vi tross sterk innsats når det gjelder energiøkonomisering vil måtte fortsette utbyggingen av landets produksjonsapparat, og at vannkraften i den forbindelse bør prioriteres. Dette er en fornybar kilde, som det, alle forhold tatt i betraktning er gunstig å bygge ut, men det bør selvsagt gås skånsomt fram.

– *Ved slike anledninger er man nesten forpliktet til også å kaste blikket bakvoer.*

– Da vil jeg først, fordi det er det første som slår meg, få takke for det gode samarbeid på alle hold, sier Gunnar Vatten. – Sånn på tampen er det så mange refleksjoner som gjør seg gjeldende, og en ser, jeg kan ikke nekte for det, saker og ting som kanskje hadde fått andre løsninger i dag. De beslutninger som tas skjer dog på bakgrunn av situasjonen – bildet – i øyeblikket. Da må en huske på et ord som «etterpåklokskap», som kanskje står for et større rettsyn enn hva som normalt legges i en lettvint omgang med uttrykket.

Et spørsmål som i den forbindelse melder seg er om offentlighetens meninger alltid er blitt tilstrekkelig påaktet av oss. Vi har dessverre alle i større eller mindre grad tendenser til navlebeskuelse. Jeg regner derfor informasjonsoppgavene for viktige. Det er en stor oppgave for etaten å søke og skape et korrekt bilde utad av NVE. Makter man ikke det, er det sterkt å beklage. De tiltak som i den senere tid er iverksatt vil representere positive bidrag til å gi etaten et noe annet omdømme utad enn tidligere. Den er ikke bare en knallhard vekst- og utbyggingsetat som mange nå tror.

– *Der dukker kanskje TV-kjendisen Vatten fram?*

– Personlig har jeg ingen som helst trang til å stå fram. Det er ikke alltid behagelig og har i enkelte tilfelle hatt en tendens til å gå ut over det lille privatliv en har. Mitt syn på informasjon er dog, som sagt, positivt, og vi burde kanskje tidligere engasjert oss sterkere på det feltet, mener direktør Vatten.

– *Hva føler du ved skillevegen?*

– Jeg må se i øynene at savnet av den daglige kontakt med kolleger i NVE, i kraftselskapene og innen kraftforsyningen generelt blir stor. Kontakten såvel innad som utad har nemlig hatt en gledelig utvikling, selv om det i enkelte tilfelle tidsmessig har vært en vanskelig balansegang. Jeg har lært mye ved dette og har fått stor respekt ikke bare for kunnskapene som finnes innen kraftforsyningen, men også for de mennesker som arbeider der og deres personlige egenskaper. Det er ikke lett å forlate dette etter så mange år i denne etaten hvor en har levd med og har levd seg inn i problemene. Kameratskapet og det gode samarbeid rager høyest når jeg tenker tilbake, og et ord som – takk – kan i den forbindelse synes fattig og ikke helt dekkende, sier mennesket Gunnar Vatten – det er et menneske han først og fremst er, menneske i aller beste betydning, mennesket som forstår andres fortrinn, feil og mangler, sier hans medarbeidere. Bedre karakter oppnås ikke lett i livets harde skole.

Lykke til!

Tjenestemannsrepresentasjon i Hovedstyret

En prøveordning for utvidet tjenestemannsrepresentasjon i NVE's hovedstyre ble vedtatt i hovedstyremøte 10. april i år. Ordningen skal gjelde fram til resultatet av Stortingets behandling av Stortingsmelding nr. 28 (1976–77) om ansattes medbestemmelse i offentlig virksomhet foreligger, og går ut på følgende:

1. I de saker (personalsaker m.v.) hvor tjenstemennene i dag er representert i henhold til gjeldende instruks, utvides representasjonsadgangen fra 1 representant til 2 representanter, som således deltar samtidig.
2. De 2 tjenestemannsrepresentantene deltar også under hovedstyrets behandling av andre saker vedrørende NVE's egenforvaltning så som budsjettsaker, spørsmål om omorganiseringer m.v. I slike saker har representantene både talerett og stemmerett.
3. Tjenestemannsrepresentantene deltar ikke ved hovedstyrets behandling av saker som i større eller mindre grad må anses å ha et politisk tilsnitt. Det samme gjelder ved hovedstyrets befaringer i forbindelse med vassdragskonsesjoner m.v.
4. Generaldirektøren kan innkalle tjenestemannsrepresentantene til møte i hovedstyret under dets behandling av saker omhandlet under pkt. 3 dersom han finner grunn til det. I slike saker har tjenstemannsrepresentanten talerett men ikke stemmerett.

Vemork kraftverk

Fra Tinn kommune v/rådmannen er vi blitt tilskrevet som følger:

I nr. 1/78 av Deres tidsskrift sies det under omtalen av Vemork kraftverk:

«Både lokale instanser og de sentrale planmyndigheter gikk inn for at kraftverket skulle fjernes når det ikke lenger var i bruk.»

Dette kan jeg ikke være enig i, for det var da vi i Tinn kommune som fant ut at Vemork kraftverk med rørgaten var selve «symbolet på den begynnende storindustri i Norge.»

Det er bare å håpe at man i kraftstasjonen kan få til et virkelig kraftverksmuseum. Det er plass for både kvernkall og vasshjul, bekkekvern, oppgangssag o.l., foruten maskiner til fremstilling av elektrisk kraft i forskjellige utviklingstrinn fram til det hypermoderne kraftverk. For det siste må man riktignok bevege seg over i det nye Vemork kraftverk.

Erik Nybø i A-direktoratets sjefsstol bebuder ingen gjennomgripende endringer

Intervju/foto: Sverre Skara

Det er ikke nok med at det blåser på toppene i NVE. Det er bevegelse der også. Bevegelse i den forstand at noen kommer og noen går.

Erik Nybø hører til dem som har kommet. Ikke langveis fra – men allikevel. Den 7. april 1978 rykket han opp fra personalsjef til direktør og øverste leder i Administrasjonsdirektoratet. Bokstavelig sett var ikke bevegelsen lang – bare tvers over gangen. I ånd og makt tar det seg ganske anderledes ut.

Vi er ikke helt sikre på om Erik Nybø er sterkt preget av det alvor hans arbeidsoppgaver fordrer. Skjønt han er vel det. Det er bare at av og til blinker det til i direktørens blå øyne og det føles som humoristen i ham holder på å ta overtaket. Men, nei! Det som holdt på å skje faller hurtig på plass i det gamle mønster. Embedsmannen – sjefen – eller for den saks skyld – NVE-posituren er tilbake igjen som et skudd.

– I og for seg innebærer ikke utnevnelsen noen drastisk endring av arbeidsdagen for mitt vedkommende, sier Erik Nybø i en samtale med Fossekallen. – Det har, som kjent, falt i min lodd å fungere i direktørstillingen ved flere anledninger, nå senest fra 1. februar 1977. Det betyr bl.a. at det ikke er noe ukjent hav av dokumenter og saker jeg har kastet meg ut i, for å si det slik. Dog er det med litt andre øyne en går løs på alt dette på mer permanent og formell basis. Jeg må likevel tilstå at jeg gleder meg til å ta fatt. Vi arbeider i et skapende miljø og det er interessante og viktige samfunnsoppgaver vi dekker i NVE selv om vi i massemedia ofte blir mer negative enn positive uttalelser til del.

– *Ved å legge seg på en mer bevisst og aktiv informasjonslinje kunne kanskje dette endres – om ønskelig?*

– Jeg mener situasjonen i dag gir offentligheten et lite nyansert bilde av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen. Nå er saken den at enkelte grupper/personer som oftest nytter en annen form ved fremføring av sine synspunkter enn hva NVE kan tenke seg å slå inn på med sin informasjon som må gis en objektiv og saklig korrekt form. Jeg ser imidlertid ikke bort fra at større ressurser på informasjonsområdet kunne bringe oss mer over på offensiven, at vi informasjonsmessig kunne ligge foran utviklingen, om du vil. Når det gjelder muligheten for å skaffe tilveie nødvendig personale, lider også vår aktivitet innen informasjon under de stramme grenser som settes fra myndighetenes side. Vi finner ikke plass til på langt nær det antall medarbeidere som høyt prioriteterte behov tilsier. Denne situasjon er jeg redd for vi må vende oss til å leve med, og vi må tenke alvorlig på muligheter for å møte enkeltbehovene med økt desentralisering av egne oppgaver ved siden av en streng prioritering slik at de viktigste arbeidsoppgavene dekkes først, mener direktør Erik Nybø.

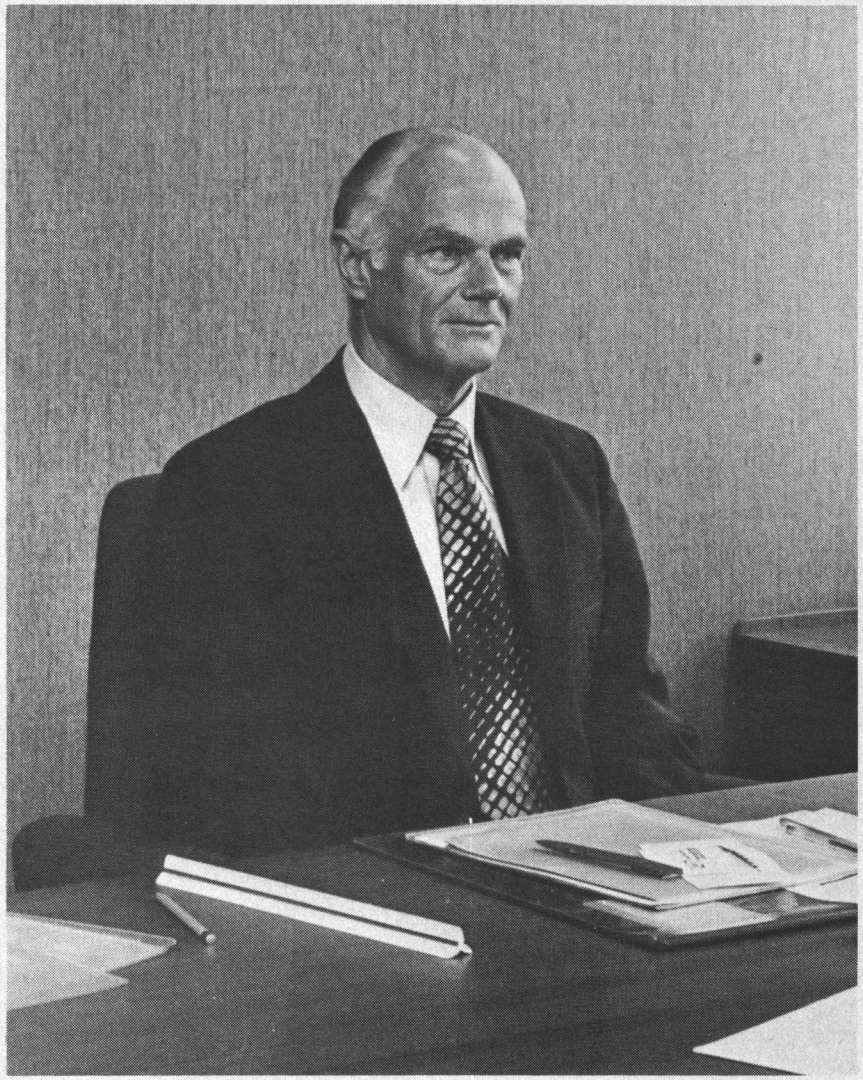

Direktør Erik Nybø.

Kontorbehovet
– et tankekors

– Til tross for de stramme stillingsrammer vi har levd under ved de senere års budsjettbehandling, er kontorbehovet ikke tilfredsstillende dekket. Mange tiltak er satt i scene for å avhjelpe denne situasjon, men kontorplass er fortsatt mangelvare innenfor Oslo-administrasjonen. Vi har derfor øynene åpne til stadighet for anskaffelse av mer kontorplass.

Av aktuelle, konkrete planer arbeides det med utnyttelsen av et tomteareal vi har ved Smestad transformatorstasjon/Husebybakken. Dette prosjekt er under arbeid hos et arkitektfirma som bl.a. forbereder grunnlagsplaner for drøftinger med eiere av naboarealer f.eks. Oslo Lysverker, og for eventuell fremleggelse for bygningsmyndigheter med videre. Spørsmålet om NVE's muligheter for å få kontorlokaler nærmere Middelthunsgate er også reist, og et delvis ubebygget areal mot Sørkedalsvegen er i bildet. Så vidt jeg vet er det gitt klarsignal fra byggemyndighetenes side til entreprenørfirmaet Thor Furuholmen A/S, som eier en stor del av området, til å oppføre et kontorbygg. Vi har vært i kontakt med dette firmaet som ikke har behov for arealet til eget bruk i sin helhet. Vi er blitt forespeilet en plass høyt oppe på prioritetslisten som leietaker. Også kortsiktige løsninger som f.eks. oppføring av en midlertidig kontorbrakke på nevnte område Smestad/Husebybakken er vurdert. Jeg kan derfor trygt si at vi gjør det vi, etter vår mening, kan gjøre for å finne tilfredsstillende løsninger på problemet, dog med nødvendig hensyntagen til en uønsket spredning av vår virksomhet i mindre enheter, poengterer den nyslåtte direktør.

Personalsjefen «blir igjen»

– Følger personalsjefen med over i direktørstolen?

– Hele tiden siden i 1962 har personalsjefrollen vært den betydningsfulle, naturlig nok. Stillingen har ikke vært dekket midlertidig av andre i mine vikaropptredener som direktør. Situasjonen har nødvendigvis blitt preget av dette faktum, og blir det videre inntil ny personalsjef er tilsatt. På sikt, som det heter, finner jeg det naturlig å slippe mye av taket på personalavdelingen og heller øke min innsats på de andre områdene. I mine øyne er alle arbeidsområder innen direktoratet svært viktige, og det er vanskelig å peke ut noe spesielt. Skjønt akkurat dette med personalforvaltning, riktig disponering av personalressursene, at persoanlet blir tatt vare på og får utnyttet sine evner – rett person på rett plass – finner jeg betydningsfullt. En oppmykning av det faste, tilvante arbeidsmønster forekommer meg ikke å være så dumt. Bidrar det til bedre tilpassing og fornyet engasjement for den enkelte, tjener også etaten på det. Arbeidsoppgavene glir letter fra hånden når personlig interesse slipper til.

– *Men, noen store endringer befinner seg ikke på trappene i og med din inntreden i sjefskontoret, så vidt vi forstår.*

– Tidspunktet er ikke det rette til gjennomgripende forandringer hverken direktoratene imellom eller innenfor avdelinger og kontorer i Administrasjonsdirektoratet. Det forhindrer i og for seg ikke at en til hver tid bør være åpen for mindre justeringer og til grenseoppganger der det hersker uklarhet med hensyn til arbeidsområder og ansvar.

Hva jeg ellers kunne tenke meg å gi uttrykk for ved en slik anledning er håpet om en snarlig avklaring av NVE's organisasjonsform. Før sluttstrek settes i den forbindelse anser jeg det som uaktuelt med, i hvertfall gjennomgripende, endringer av arbeidsoppgavene. Jeg må imidlertid få si til slutt, at jeg venter meg en interessant tid framover.

Vi ønsker til lykke og håper at direktørverdigheten ikke tar innersvingen helt på det gode humør og det glade lynne!

*

Erik Nybø er 55 år og jurist av utdanning. Han har gjennomgått Administrativt forskningsfonds kurs og har ellers deltatt i en rekke kortere kurs i personalforvaltning, administrasjon m.v.

Han var i sin tid ansatt i Kirke- og undervisningsdepartementet, Skoleavdelingen og har vært saksbehandler og senere byråsjef i Statens personaldirektorat. Videre var han i et par års tid leder av et midlertidig kontor for fordeling av fangeerstatninger fra Forbundsrepublikken Tyskland der han nedla et meget fortjenstfullt arbeid. Kontoret sorterte under Sosialdepartementet.

Tennis

Av Oddbjørn Jonstad

Tennis er antagelig oppstått i Italia i 1300 årene. Det moderne tennisspill fikk sine endelige regler i tiden 1874–77. Den engelske major Walter Wingfield regnes som spillets «far» og ved hans initiativ ble tennis en utendørs sport. I middelalderen vet vi at spillet ble drevet på innebaner, og at man benyttet racketter. I oldtiden ble ballen slått med håndflaten. Opprinnelsen til ordet «racket» menes å være det arabiske ord rahat, som betyr håndflaten. Og en racket er i alle fall en kunstig forlenget arm og håndflate, det bygger den moderne slagsinstruksen på. Major Wingfield brakte spillet ut på de fine engelske gressplenene (lawns), og det første lawntennismesterskapet ble avholdt i 1877. Stedet var Wimbledon utenfor London, og arrangøren var «All England Lawn Tennis and Croquet Club», den klubben som nå finansierer en stor del av Englands tennissport av inntektene fra den årlige «Wimbledon Fortnight».

Tennisspillet bredte seg fort. USA fikk sitt tennisforbund i 1882, på kontinentet ble den første store internasjonale turnering avholdt i 1889. Det var Københavns Boldklubs arrangement på banene på Rosenborg ekserserplass som gjør krav på den betegnelsen. – Det nye engelske spillet kom til Norge allerede i slutten av 1870-årene. De første klubbene ble dannet i 1888, det var Christiansands Lawn-Tennis Klub, og tennisavdelingen til Christiania Football-club. Sistnevnte hadde en gressbane ved Majorstuen. I de følgende årene ble det dannet tennisklubber i Fredrikstad, Halden, Sarpsborg, Horten, Lillehammer og Bergen. Den 31.10.1900 ble Christiania Lawn-Tennisklub stiftet. Man begynte spillet på innebane på Tivoli, fra våren 1901 spiltes det på Bygdøy. Fra denne klubben utgikk initiativet til stiftelsen av Norges Tennisforbund, og dens medlemmer dominerte både i forbundsstyrene og på landslagene helt fram til slutten av 1920-årene. Nordstrand Tennisklubb fostret også fremragende spillere, og snart kom Ready, Gråkammen og Stabekk etter. I 1930-årene overtok sportsklubben Njård hegemoniet, for en stor del takket være sin storspiller

To glade og aktive representanter for NVE's bedriftstennis-gruppe, Liss Lilleland (t.v.) og Grete Lillebo ved henholdsvis Velferdskontoret og Informasjonskontoret. I parentes bemerkes at Grete Lillebo for kort tid siden sluttet ved NVE.

Johan Haanes som la beslag på samtlige utendørsmesterskap i single i årene 1933–1948. Norges Tennisforbund ble stiftet på Bygdøy den 25.6.1909 med Thomas Fearnley som første formann. Det tørste NM ble spilt i Bergen året etter. Norge stilte lag i Nordisk Cup for første gang i 1920, og det norske herrelag ble best i 1933 og 1935. I Davis Cup stilte Norge opp første gang i 1928, men det var bare etter 2. verdenskrig Norge klarte å vinne en runde.

Spilleregler

For vunnet ball gis 15 point for første og annen ball, 10 for den tredje, og den fjerde gir game. Unntagelsen er stillingen 40/40 (á 40 el. deuce (djus)), når begge parter har vunnet tre baller. Da får man fordel på neste ball, og må vinne enda en ball for å få game. Vinner motstanderen denne ball blir stillingen atter deuce. Teoretisk kan man altså risikere aldri å bli ferdig med et game. Den som først får 6 games, vinner ett sett, hvis ikke stillingen var 5/5 (á 5). Da forlanges det to vinnergames på rad, altså 7/5, for at det skal bli sett. Selve matchen vinnes igjen «best av 3 sett», dvs. at det gjelder å vinne to sett. I herrekamper kan det forlanges «best av 5 sett».

Rekorder

Den raskeste serve som noengang er målt, var på 247 km/t, utført av Michael J. Sangster i juni 1963. Da ballen krysset nettet hadde den en fart på 173 km/t.

Største tilskuermengde på en tenniskamp var 30 472 i Astrodome, Houston, Texas, den 20. september 1973 da Billie-Jean King slo Robert Larimore Riggs.

Den største sum som er vunnet for en enkelt kamp er 500 000 dollar, utbetalt til Jimmy Connors, da han beseiret John Newcombe i en utfordrerkamp i Cæsars Palace, Las Vegas, USA, den 26. april 1975.

Den lengste registrerte non-stop singlekamp varte i 30 timer og 30 minutter og ble spilt av Sandy Goss og Rita Santarpia i Beltsville, Maryland, USA, 10.–11. mai 1975.

Den yngste som noen gang har vunndt Wimbledon-mesterskapet var Charlotte Dod, som var 15 år og 8 måneder da hun vant i 1887.

Tennis i NVE

Tennisgruppa i NVE ble stiftet høsten 1975. Våren 1976 deltok vi i utvekslingen med Vattenfall i Stockholm og vant en av tre kamper. I januar 1977, tapte vi alle tre kampene mot svenskene, – men vant alle da svenskene kom på besøk i mai 1977, takket være flott innsats av Jensen Lund, Scheen, Mengshol, Ruud m.fl.

Hvert år holdes klubbmesterskap. Dette ble i 1976 vunnet av Erik Ruud og i 1977 av Sverre Scheen. For ordens skyld bør nevnes at Jensen Lund har vært så vennlig ikke å stille opp i mesterskapet. Jensen Lund har vunnet alle sine kamper mot svenskene og har vært vår mest fremtredende spiller, – men sterke krefter er i sving for å gjøre ham rangen stridig. Gruppen har nå ca. 15 mer eller mindre aktive spillere. Vårt største problem er økonomien, – da det koster kr 42,– pr. time å leie innendørshall i Njårdhallen om vinteren. Om sommeren leier vi baner på Frogner, og kan da tilby spillerne helt andre muligheter.

Hvis dette skulle inspirere noen til å friske opp gamle «tennis-takter», kan de bare ringe Liss Lilleland på tlf. 616, og bestille time. For de som aldri har tatt i en tennisracket før kan også ringe samme nr. så vil gruppen arrangere en treningstime hvis tilstrekkelig mange melder seg.

Hovedstyret møtte Veig-grunneierne

Møtet ble ledet av generaldirektør Sigmund Larsen. (Foto: Knut Tvervik)

Et hundretalls interesserte hadde møtt fram i samfunnshuset i Eidfjord 11. april til NVE's grunneiermøte i forbindelse med utbyggingsplanene for Veig. Foruten grunneiere og lokalpolitikere var også naturvern-organisasjonene godt representert.

Fra NVE møtte foruten hovedstyret representanter for Vassdragsdirektoratet og Statskraftverkene.

Møtet ble ledet av generaldirektør Sigmund Larsen som understreket at hensikten med møtet ikke i første rekke var å få i stand en debatt om planene, men at hovedstyret skulle få anledning til å møte de parter som blir berørt av en utbygging og høre deres synspunkter.

Etter at overing. Agnar Marheim hadde redegjort for planene, ble ordet gitt fritt til forsamlingen. Der kom fram atskillige argumenter, både for og imot utbygging. Representanter fra Vestlandske Naturvernforening la vekt på de inngrep i naturen en utbygging medfører. Særlig pekte de på at økt ferdsel i området kunne ha negative konsekvenser, bl.a. for reindriften.

Disse argumentene ble imidlertid ikke stående ubesvart. Flere pekte på de økonomiske virkninger en utbygging vil ha, og så veibygging og økt adgang til ferdsel i området som et gode for mange. Slike hensyn veies mot de miljømessige ulemper. Eller som en av grunneierne uttrykte det: «Vi må ikkje gjere bygda til eit museum for tilfeldige reisande.»

Etter møtet var det befaring på Eidfjord-anleggene hvor anleggsleder O. Nummedal viste rundt og orienterte om det arbeid som hittil er utført og om framdriftsplanene.

Bøker

Bokanmeldelse av «Orklapropen»

Av Erik Tøndevold

På kultursidene ser man stadig tradisjonelle bokanmeldelser. Men har ikke våre vassdrag større betydning enn mange av disse bøkene? Jeg vil derfor skrive om en stortingsproposisjon, senere kalt propen. For ikke å «tale for min syke mor» velger jeg St.prp. nr 86 (1977–78), som gjelder Orklavassdraget, for der er det en annen søker enn Statskraftverkene.

En prop er regjeringens forslag til stortingsvedtak, og den skal:

1. *beskrive forslaget.*
2. *begrunne det.*
3. *gi bakgrunnsmateriale slik at Stortinget kan avgjøre saken på fritt grunnlag.*

Vedtaket kan deles i to, hvorav jeg vil konsentrere meg om den samfunnsmessige beste utnyttelsen av vassdraget. («gjøre kaken størst mulig»). Den andre delen er ytelsene til distriktet. («dele kaken»).

For mye papir?

Boka er på 253 tospaltede sider. Det hevdes stadig at administrasjonene drukner de folkevalgte i papir. Derfor ville det være interessant med en reaksjon også fra en av dem som skal avgjøre Orklasaken.

Jeg tror det er nyttig med debatt om hvordan vassdragsreguleringssaker presenteres.

Innholdsfortegnelse

Boka har fire hovekapitler:

a. *Innstilling om sidevassdraget Grana fra NVE's hovedstyre.*
b. *Tilsvarende innstilling for resten av Orkla.*
c. *Innkomne uttalelser under departementets høringsrunde.*
d. *Departementets innstilling.*

Bare b og d har innholdsfortegnelse, så selv undertegnete, som arbeider daglig med slike saker, har vanskeligheter med å finne frem i boka. Men likevel er det fremgang fra enkelte tidligere proper som var helt fri for innholdsfortegnelse.

Et saksregister ville gjøre det lettere å få tak i alt som er skrevet om et bestemt emne.

Figurer

Som vanlig er oversiktskissen eneste figur. Den er utydelig og tilfredsstiller dessuten ikke kravet om å ha med alle navn som forekommer i teksten. Skissen burde vært utbrettbar, slik at man kunne se på den under lesingen. Propen ville trolig bli mer lesbar med flere figurer og mindre tekst.

Data

Jeg savner en samlet oppstilling over viktige data som tilløp til delfeltene, magasinkapasiteter og kraftstasjonenes installasjon og energiekvivalent (kWh/m^3).

Bedre redigering

Opplegget for propen har tradisjoner fra før vassdragsreguleringsloven kom i 1917. I gamle dager var det så få papirer at saken måtte bli oversiktlig uansett redigering. Sammenlignes Orkla med kjempeprosjektet Sira-Kvina i 1962 (96 siders prop), ses hvor mye mer komplisert sakene er blitt. De viktigste endringene er:

1. *Mange fler uttaler seg.*
2. *Departementets høringsrunde er ny, og dermed uttaler de fleste seg minst to ganger.*

At deler av propen er avskrift av arkivmappen for innkomne brev 1971–77 burde være et signal om bedre redigering. Men det er en klar forbedring at man har fått et sammendrag. («Departementets bemerkninger», tjue sider). Antagelig burde dette vært selve propen mens resten ble «degradert» til bilag.

Mange lesere aksepterer neppe sammendraget blindt, og dem er det synd på når de går på jakt blant underlagsmaterialet. Det er tre sorteringskriterier:

1. *Emne.*
2. ***Hvem** som uttaler seg. (Hovedstyrets metode).*
3. *Kronologisk, det vil si etter dato. (Departementets metode).*

*Fordi **hva** som sies må være viktigere enn **hvem** som uttaler seg, mener jeg man bør sortere etter emne. Innledningsvis listes alle uttalelsene, og de gis hvert sitt nummer som man senere henviser til.*

Man kan ikke være tjent med hundrevis av sider med brev med stadige gjentagelser og til dels uttalelser som ikke lenger er aktuelle fordi prosjektet er justert eller bedre opplysninger er fremkommet senere. Er man redd for å «skjule» noe, bør man heller lage en egen bok hvor brevene står som utrykte vedlegg. Dette har vært gjort i andre saker, for eksempel i verneplanen.

Hadde man systematisk presisert hva som er kontroversielt, lettes Stortingets arbeide. Det bør listes opp argumenter for og mot, og man skiller mellom vesentlig og uvesentlig. I Orklasaken er det to hovedproblemer:

1. *Neddemning av dyrket mark og dyrkbare arealer.*
2. *Isproblemer i Orkla.*

Viktig er også:

3. *Laksen i Orkla.*
4 *Vannforurensning.*

Jordvern

Det omsøkte korttidsmagasinet Brevad i selve Orkla er foreslått erstattet med et annet inntaksmagasin, Litlefossen.

Ifølge Hovedstyret reduseres dermed prosjektets nytteverdi med 19 mill. kr. Dette beløpet nevnes ikke i departementets innstilling, og det kan derfor virke som om man ikke tør si klart fra hva man gir avkall på ved å velge et alternativ som skåner 95 dekar dyrket mark og husene på Brevad gård. Selve avgjørelsen er det ikke min sak å diskutere, men jeg savner en begrunnelse for at det som skånes har så høy verdi. Ved avgjørelser på andre samfunnssektorer ser det ut til at jord vurderes lavere.

Av de to omstridte årsmagasinene, på Nerskogen og Innerdalen, anses Innerdalen (må ikke forveksles med den kjente Innerdalen på Nordmøre) for mest verneverdig. Men ut fra en helhetsvurdering foreslår regjeringen at også dette magasinet konsederes. Trolig vil Innerdalen bli hovedpunktet i stortingsdebatten.

Magasinet utnyttes i tre kraftstasjoner, og man presiserer at den øverste, Botnan, må utgå dersom magasinet sløyfes. Det er store skader allerede ved lave reguleringshøyder, så man hevder at enten må magasinet bygges som omsøkt eller sløyfes helt. Men med henvisning til Veig, som er planlagt utbygget uten Brandaleitemagasinet, burde man forklart hvorfor tilsvarende ikke kan gjøres for Botnan.

For å mette jordens folk er det trolig nok arealer, men det mangler økonomiske ressurser for å utnytte dem. Ved å disponere enkelte velegnete arealer til andre formål, for eksempel magasiner, fås økonomiske overskudd som kan investeres i oppdyrking andre steder. Dessuten trenger også jordbruket energi, blant annet til å lage kunstgjødsel.

Både globalt og lokalt trengs således både jord og energi. De som kjemper innbitt bare for det ene, burde komme frem fra barrikadene for å delta i en lidenskapsløs diskusjon. Fikk man en grundig generell debatt, slapp man å gjenta den i hver eneste vassdragsreguleringsak. I debatten måtte man skille mellom steder hvor jorda utelukkende har betydning for matproduksjon og utkantstrøk hvor den dessuten kan hjelpe til å bevare den spredte bosetningen.

Selv om ovenstående ikke er nevnt i propen, er det å håpe at Innerdalens skjebne avgjøres etter noe mer enn den vanlige styrkeprøven mellom den grønne bølgen og veksttilhengerne.

Vanntemperatur

Punkt 18 IV i reguleringsbestemmelsene er nytt:

«Departementet kan bestemme at vann fra magasinene i tida 15. juni–15. september skal tappes fra overflatelagene, såfremt utgiftene ved dette står i rimelig forhold til fordelene for fisken».

Kaldt bunnvann er en gjenganger i reguleringssaker, så problemet er av interesse for langt flere prosjekter enn Orkla. Det ville være ønskelig å komme i gang med tverrfaglige undersøkelser. Men fordi ett prosjekt neppe bør dekke disse kostnadene alene, burde propen angitt et handlingsprogram i stedet for vagt å si at «det ikke bør tas stilling til eventuell tapping av overflatevann før det er foretatt en nærmere vurdering». På grunn av kraftsituasjonen vil anleggsarbeidene trolig begynne straks konsesjonen er klar. Undersøkelsene må derfor starte snarest mulig hvis de skal bli til nytte for Orkla. Naturlige samarbeidspartnere er:

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

Vassdrags- og Havnelaboratoriet ved NTH.

Reguleringsforeningenes Landssammenslutning.

Behovet for toppkraft i Trøndelag

Toppkraftinstallasjon er den del av elsystemets installasjon som korttidsregulerer, det vil si at den følger forbruksvariasjonene over døgnet og uken. Dessuten tjener den som reserve i feilsituasjoner. Det pågår utredningsarbeide omkring toppkraften i det norske vannkraftsystemet, men vi må innrømme at mye gjenstår. På Orkla ble toppkraften drøftet i forbindelse med isproblemene og korttidsmagasinene.

Trøndelag har få kraftstasjoner som kan tillates å korttidsregulere når det er fare for isproblemer. Det ble derfor presisert hvor viktig det er å utnytte de mulighetene man har. Men dette er en skjematisk betraktningsmåte. Trøndelag har kraftige samkjøringsforbindelser i tre retninger, så toppkraft kan tas utenfra hvis det er gunstigere.

Krav til minstevannføring

Forbi Svorkmo kraftverk slippes vann av hensyn til laksen. De andre minstevannføringene er bestemt ved hjelp av forurensningsberegninger. Istedenfor å fastlåse kravene allerede på konsesjonsstadiet har man fulgt det moderne prinsippet om å kunne justere vannslippingen etter man har fått driftserfaringer.

Vanlig praksis er å kreve minstevannføringer på visse steder i det «tørrlagte» vassdraget. Når det uregulerte nedbørfeltet ikke gir nok vann, skaffes resten ved å slippe gjennom inntaket. I Orklapropen, derimot, er kravet satt ved selve inntaket til tross for at bebygde strøk ligger langt nedenfor, og dermed slippes vann også når restfeltet gir nok. Jeg savner begrunnelse for å velge noe som gir større krafttap enn etter det vanlige prinsippet.

Med mindre man venter besøk av de sju magre kyr fra Egypt, bude man ikke nevnt drikkevann for beitende dyr i forbindelse med å slippe 100 l/sek.

Små vannkraftkilder

Småkraftverk er «in». Man bør tenke på dette i en utvidet sammenheng og heller tale om små vannkraftkilder.

Orklasaken er en helhetsvurdering av vassdraget. I fremtiden vil derfor søknaden om ytterligere utbygging vanskelig bli akseptert med mindre eventuelle senere byggetrinn nevnes allerede nå. Søkeren har antydet en fremtidig søknad for sidevassdraget Svorka, men dette er ikke nevnt av departementet.

Valget mellom bekkeinntakene. Ea og Stavåa/Döåa avhenger av tracéer for Brattsets tilløpstunnel. Ea er med i propen, Stavåa/Döåa gir 8 GWh/år mer (400 leiligheter à 20 000 kWh/år), og det står:

«Departementet forutsetter derfor at søknaden om overføringen av Stavåa og Döåa tas opp senere som egen sak og avgjøres av Kongen».

Bekkeinntakene gir uregulert energi, men nyere samkjøringsimuleringer viser at også slik energi er verdifull. Vi bør derfor unngå de villedende begrepene «flomkraft» og «sommerkraft».

I fremtidige proper bør eventuelle senere byggetrinn vises tydelig ved å samles i et eget punkt.

Kraftbehov

Kraftutbygging tilpasses behovstigningen i ***hele landet.*** *Man burde derfor ikke ha konsentrert seg om det formelle kravet om å angi* ***søkerens*** *kraftbalanse, se Vassdragsdirektoratets regningslinjer i forbindelse med vassdragsreguleringslovens § 5 b.*

Vassdragspolitikk

Det er få henvisninger til andre saker, og det er typisk for Norge hvor vi

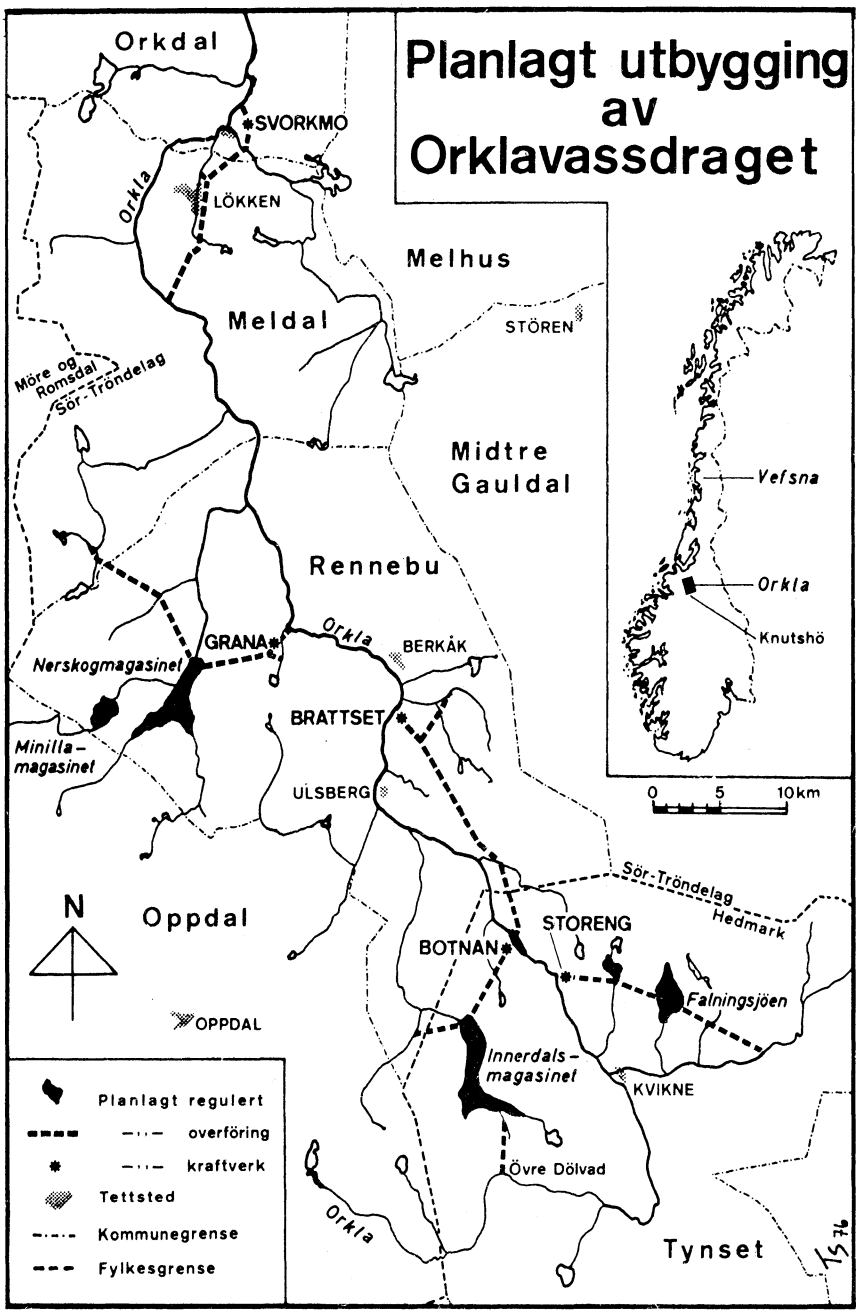

Denne skissen viser søknaden. I propen er det følgende endringer:
1. Brattsets inntak flyttet fra Brevad til Litlefossen.
2. Brattsets bekkeinntak Stavåa og og Døåa sløyfet.
3. Minillamagasinet sløyfet.
4. Grana utbygget i to fall langs eget vassdrag.

satser lite på prinsippavgjørelser, men bauter oss frem fra sak til sak. Dette har både fordeler og ulemper. Som planlegger synes jeg det er inspirerende å kunne bygge mer på intuisjon enn på tidligere vedtak, for dermed blir planlegging kunst istedenfor jus. Eventuelle «gale» avgjørelser skaper ikke presedens.

Men tross alt er de fleste avgjørelser «riktige», og man skulle derfor vente at politiske organer ville prøve å unngå tidkrevende gjentagelser i sak etter sak. Føler man ikke savnet av en klarlagt vassdragspolitikk? Selvsagt måtte denne politikken (kanskje filosofi er mer dekkende?) endres med tiden, men da kunne man konsentrere seg om å diskutere det som var fremhevet som ny politikk i propen.

Andre bokanmeldelser

Vassdragsregulering er en flertrinns prosess, og jeg har kommentert stortingsproposisjonen, som er et av de siste trinnene. Det får være opp til andre å bokanmelde de øvrige trinnene, for eksempel en av Statskraftverkenes søknader.

Kjære Kalle

Jeg skulle ha skrevet til deg før, men du vet jo hvordan det er. Har så mye å gjøre og tiden går så fort.

Vil så gjerne at du skal vite at det ikke bare er direktørene som skuer ned på deg. Men i vinter lurte du meg godt. Du skjønner at jeg har fått ny jobb her i Vassvesenet og dermed nytt kontor. Jeg har flyttet fra baksiden av huset med utsikt til garasje og Vel-Vask og har nå – som det står i arbeidsmiljøloven – «utsyn» til deg og parken. Jeg inntok mitt nye kontor i februar. Det var en kald dag med ÷ 20 gr. og nok av snø. Jeg tok min nye utsikt i nærmere øyesyn og tror du ikke at jeg ble forbauset. Midt i snøhaugen i så mange kalde grader stod det en mann. Jeg funderte på hvem i verden kunne stille seg opp slik når temperaturen var så langt under 0. Men da jeg oppdaget at det var deg ble jeg beroliget, tenkte at du har vært ute i hardt vær tidligere.

Hadde også tenkt å spørre om du ikke kunne få sving på «fossefallene» da orientering nr. 150 ble plassert i «innhyllen». Der står jo svar på mitt spørsmål.

Vet ikke mer å skrive om.
Ha det, Kalle.

Hilsen
3 M'er.

Positivt om NEVF/ELI's seminarer

NEVF/ELI har i løpet av de siste 2½ år kjørt tilsammen 10 seminarer for styremedlemmer i elverk og elverksledere, fra Byglandsfjorden i sør til Bardufoss i nord. I 1978 har man lagt opp til 4 kurs. Det første ble holdt på Park Hotel i Sandefjord i tiden 14.–17. februar.

Gjennom denne kursaktiviteten søker man å gi informasjon om og drøfte rettigheter og plikter i den enkeltes funksjon som styremedlem, forholdet til andre styringsorganer, kontakten med elverksledelsen, samt aktuelle oppgaver og problemer som elforsyningen står overfor.

Av innholdet på disse firedagers styrekursene kan nevnes bl.a. miljøvernspørsmål, kraftutbygging og landskapspleie, politikerens rolle som styremedlem i et elverk, terminologi, Samkjøringens virksomhet, elverkenes økonomi, framtidens energiformer, Lov om arbeidsmiljø, elforsyningens organisasjon, prispolitikk og elverkenes informasjonspolitikk.

Arrangørene har lagt vekt på å få med gode forelesere, fra elforsyningen selv og fra andre organisasjoner og instanser med inngående kjennskap til de problemer som taes opp. Tilsammen 240 styremedlemmer og elverksledere har deltatt på de 10 seminarene.

Vi lar tre tidligere styrekursdeltakere slippe til med sine inntrykk fra kursene:

Ekspedisjonssjef Hans-Ludvig Dehli, Industridepartementet:

– NEVF og ELI's kurs for styremedlemmer og elverksledere må være midt i blinken for bransjen. Jeg vil våge den påstand at ingen innenfor elverksbransjen bør føle seg for kvalifisert til å delta på kursene, for alle vil ha noe å lære der.

I september 1977 stiftet jeg for første gang bekjentskap med styrekurset på Nevra Høyfjellshotel som kursdeltaker. Jeg kom senere tilbake som foreleser til Hurdalen i november/desember. Også som foreleser ved kurset har jeg hatt utbytte av oppholdet ved å følge diskusjonene etter foredragene, og jeg kommer gjerne tilbake om tiden strekker til.

Elverksjef Einar Elvestad, Nord-Troms Kraftlag A/S:

– Til tross for stor avstand mellom Sørkjosen og Hurdal følte jeg etter kurset at både tid og penger hadde vært vel anvendt. For øvrig synes jeg at det er beklagelig at styreformannen og nestformannen i Nord-Troms Kraftlag ikke hadde anledning til å være med denne gangen, men anledningen byr seg forhåpentligvis en annen gang også.

Jeg har vært i denne bransjen siden 1939, men kurset i Hurdal viste meg at jeg fortsatt har meget å lære. Det er ikke å ta for hardt i når jeg sier at styrekurset NEVF/ELI er det av de kurs jeg har gått på, hvor jeg har sittet igjen med størst utbytte. Jeg anbefaler det gjerne videre til styremedlemmer og andre elverksledere.

Henry Hetland, styremedlem i Stavanger Elverk:

– Den eneste negative siden ved kurset må være at arbeidspresset på kurset av og til var i hardeste laget.

For politisk valgte i elverkstyrer må styrekurset være midt i blinken. Det gjelder for oss politikere å få en skikkelig skolering, slik at vi ikke risikerer at fagfolkene tar viktige avgjørelser over hodene på oss.

Vi var tre deltakere fra Stavanger, og vi er alle enige om at vi i dag vet langt mer om problemer og oppgaver vedrørende elforsyningen enn det vi visste før kurset. Jeg har ingen betenkeligheter med å anbefale dette kurset til de folkevalgte i elverkstyrene. Det er tross alt de folkevalgte som skal styre landets elforsyning, og for å få det til i en fremtid med større energiknapphet, kommer vi ikke unna skolering.

Foredragene på seminarene følges gjerne opp med paneldebatter. Her er det fra venstre samkjøringsdirektør Rolf G. Wiedswang, Arvid Johanson – formann i Stortingets Industrikomité, Erik J. Sund – kursledelsen, og ekspedisjonssjef Hans-Ludvig Dehli i Industridepartementet som deltakerne forsøker å sette til veggs med spørsmål.

Ordrikt og vellykket Nore-jubileum

Tekst/foto: –Sv.S–

Flagg i frisk vind, sol og smårislende vårbekker hilste gjester fra nær og fjern velkommen til Rødberg og Noreverkenes 50 års jubileum. Det kunne tydelig fornemmes at stedet og bygdefolket sto bak. Med stolthet og verdighet skulle jubileet markeres, noe å se tilbake på med glede.

Og slik ble det!

Mannen bak bensinpumpen hilste med følgende replikk: – Nå skal det jubileres, forstår jeg!

Alle på stedet var kjent med Noreverk-jubileet og næret stor respekt for den utvikling og fremgang jubilanten har brakt tilveie under disse 50 år. Alle fjes som ikke hørte «gatebildet» til ble forbundet med jubileet. Stedspatriotismen og stoltheten slo ut i full blomst, som seg hør og bør. ved en slik anledning.

I Rødberghallen der festkomitéen hadde lagt alt vel til rette, hilste Karl Nilsen de mer enn 150 gjester velkommen til et storslagent middagsbord med elgsteken som den sentrale ingrediens. Seks timer skulle det gå før alle taler, maten, sangene, prologen for dagen, desserten, kaffen m.v. programmessig var kjørt igjennom under toastmaster John Egil Knudsens ledige ledelse. Det var i sannhet en lang og meget krevende økt.

Mange talere

Talerlisten forekom nesten uendelig lang, men verten selv, Thor Hauglie-Nielsen, la trøstig i vei som førstemann. Han viet sine ord til historikken og de tekniske detaljer som sikkert hadde meget for seg for dem som hadde bakgrunn nok til å henge med på notene, for å si det slik. Vi har i et tidligere nummer av Fossekallen brakt en jubileumsartikkel om Nore-verkene, og av plass- og andre årsaker lar vi det være med det.

Etter vertens dypsindige hovedinnlegg var det generaldirektør Sigmund Larsens tur. Han ga bl.a. uttrykk for personlig glede over at denne jubileumsfesten hadde kommet istand, og at kraftverk også rundet milepeler. – Men la meg forlate Numedalen en stund, fortsatte generaldirektøren.

Thor Hauglie-Nielsen holdt hovedtalen under jubileumsmiddagen.

Han kom så inn på vårt land og den særstilling det befinner seg i på grunn av vannkraften. Sammenliknet med den øvrige verden som kun vil ha ca. 6 prosent av sitt kraftbehov dekket når alt er utbygget, har vi ca. 50 prosent. I verdenssammenheng må man basere seg på kjerne- og varmekraftverk.

Generaldirektøren påpekte ellers, og berømmet, den orden og punktlighet han hadde merket seg under reiser og besøk ved kraftstasjonene.

Sigurd Aalefjær, sjefen for Statskraftverkene, talte friskt om gode og glade minner fra sin tid ved Nore II-anlegget under siste krig.

Thor Voldhaug berettet i et tilbakeblikk fra sin tid som driftsbestyrer ved Nore. –Det er noe spesielt ved Nore, noe som må knytte seg til tradisjon og folkelynne. Jeg kan ikke forklare disse innholdsrike år på annen måte, sa Voldhaug.

Nils Johansen hilste jubilanten fra NEKF på åremålsdagen – og overrakte gave.

Velferdsjef Harald Graatrud røpet stor innsikt og erfaring i sin anslående tale for damene. Den nådde hjertene hos den feminine del av forsamlingen – helt sikkert.

Leif Madsen nyttet anledningen til å rette en takk til den gode arbeidsplass som han hadde vært knyttet til i nærmere 40 år. Hans tale var dessuten en hilsen til Nore-verkene fra arbeidskameratene.

Til slutt var tuen kommet til ordfører Gunnar Glesne i Nore og Uvdal kommune. Han gratulerte med de 50 år som i kommunal sammenheng ikke utgjorde noe langt tidsrom, men for et kraftverk var det en respektabel alder. Ordføreren rettet også en takk til jubilanten og understreket den betydning Nore-ver-

Leif Madsen gratulerte og hilste fra arbeidskamerater.

Det hersket glad stemning i Rødberghallen da Nore-verkene feiret sitt 50 års jubileum.

kene hadde hatt – og fortsatt har – for kommunen. Som et synbart minne om 50 års jubileet, og den takknemlighet han hadde gitt uttrykk for i talen, overrakte ordføreren på kommunens vegne en gave.

Under festmiddagen fremførte fru Gerd Retvedt Madsen en meget anslående og tankevekkende prolog til jubilatens ære. Hun selv hadde ført den i pennen assistert av fru Ida Rasdal.

Før dansen og den «gladere» delen av jubileumsfesten brøt løs, underholdt Nore og Uvdal Sangkor fra scenen med Magnar Fjellanger som dirigent. Et samtaleprogram med herrene Ivar Aasen, Johannes Bjerke og Torleif Torgersen ledet av John Egil Knudsen traff spikeren på hodet, kan man si. Det dreide seg nemlig om historier og hendelser fra anleggstiden 1915 til 1928 der de tre hadde deltatt med brask og bram. Det var tider med dramatikk – og sprit, det, kunne vi forstå!

Retningslinjer for innvilgelse av lengre permisjoner

Etter drøftinger mellom NVE's administrasjon og tjenestemannsorganisasjonene, og med tilslutning fra hovedstyret, er følgende retningslinjer for innvilgelse av lengre permisjoner gjort gjeldende for arbeidstakere i NVE:

1. Permisjoner for å delta i oppdrag gjennom norsk utviklingshjelp kan gis i inntil 2 år, såfremt ikke helt spesielle tjenstlige forhold er til hinder for dette.

2. Permisjoner for å ta midlertidig arbeid utenfor NVE, eller for å gjennomføre en utdannelse, kan gis for 1 år av gangen, når tjenstlige forhold ikke er til hinder for dette, og når arbeidet eller utdannelsen må anses som et ledd i en faglig videreutvikling og av nytte for fortsatt virke i NVE.

3. Permisjoner for å ta arbeid utenfor NVE, når hensikten er å opprettholde en retrett – mulighet etter endt prøvetid i ny stilling, innvilges som hovedregel ikke. Vedkommende bør imidlertid gjøres kjent med at etaten vil se positivt på en gjenopptagelse av tjenesteforholdet dersom forholdene ligger til rette for det.

Luftig arbeidsvei

Spørrespalte i Fossekallen

I vår allsidige virksomhet er det sikkert mye som våre lesere går og lurer på, men vet ikke riktig hvem de skal spørre – eller om en i det hele tatt tør spørre av frykt for å «dumme» seg ut.

I den sammenheng er Fossekallen mer enn villig til å yte hjelp og assistanse, og starter allerede i neste nummer (nr. 4) opp med en spørsmål- og svarspalte. Vi betrakter det hele som et «prøveskudd». Er interessen liten eller kanskje ikke eksisterer over hodet lar vi den forsvinne stille og forsiktig av seg selv. Er det ingen som har noe å spørre om i et nummer av bladet, lar vi bare spalten dukke opp igjen i neste – om det skulle finnes en eller annen som ikke vet alt om NVE.

Vi kan heller ikke garantere svar på alt mulig. Om det ønskes oppgitt grunn til at overingeniør N.N. har sagt opp og skal slutte eller hvem som i sin tid blir nestemann i «generalstolen», vil svarene selvsagt utebli. Hva vi tenker på er f.eks. faguttrykk, lønn, pensjon, velferd, tekniske problemer, visse planer – som sagt alt mulig selv om alt mulig ikke kan besvares, av gode grunner.

Spørsmålene, helst korte og konsise, kan enten ringes (02/46 98 00 linje 619) eller sendes skriftlig til Fossekallens redaksjon, Middelthunsgate 29, Oslo 3. Ønsker den som spør å være anonym i bladet blir selvsagt det etterkommet.

Vel møtt i «problemklubben»!

*

På bildet er det oppsynsmann Kåre Bang som er i ferd med å «slite» seg opp den lange og bratte trappen. I brukbart vær går det an hvis kondisjonen er noen lunde i orden. I sterk kuling med regn og snø piskende i ansiktet og såpeglatt fotfeste fortoner situasjonen seg ganske anderledes.

Ganske tøffe vil vi karakterisere forholdene på adkomstveien til fjellanleggene ved Glomfjord kraftverk. Mellom Fykandalen og fjellet er det anlagt en taubane, men under ugunstige værforhold og ofte også ellers, er det den gamle trappen som er eneste adkomstmulighet. Slik tar det seg ut for karene på vei opp. Her skal en liten overhengende skrent passeres på et sted der trappen klamrer seg fast i en stupbratt fjellside.

Ny konsulent ved Velferdskontoret

Thor Johansen, Ski, er ansatt i nyopprettet konsulentstilling ved Velferdskontoret. Han er 25 år og cand. mag. av utdannelse.

Etter studiene har Thor Johansen vært ansatt i diverse vikariater i ungdomsskolen et par års tid. Han har ellers vært innom bilmekanikeryrket, og har feriejobbet på bygg og anlgg og i industrien.

Ved Velferdskontoret skal han bl.a. stelle med arbeidsmiljøsaker, vernesaker og ellers vanlig saksbehandling. Etter hvert vil han dessuten komme til å dukke opp ute «i marken» i forbindelse med samarbeidsutvalgenes virksomhet o.l.

Den nye konsulenten er allerede på plass i Middelthunsgate, og vi nytter anledningen til å ønske ham velkommen.

Kalles refleksjoner:

Frivillig nattskift

Her om dagen fikk jeg brev fra min gamle arbeidskamerat Pelle, og han ville gjerne ha det på prent i Fossekallen:

Kjære Kalle!

Både Nordli, Halvorsen og Højdahl gjør mye bra, men jeg blir småforbanna når de opptrer som barnepiker for voksne folk. Imidlertid blir det aldri til at jeg sender brev til sånne folk. Deg kjenner jeg bedre, og etter å ha lest spalten din i Fossekallen nr. 1 fikk jeg lyst til å skrive.

Vi veit begge at nattskift ikke er så ille for dem som klarer å sove om dagen. Men folk som bor hjemme hos familien må mest mulig slippe nattarbeid. Derimot vi som har fått det fine navnet *ukependlere* passer dårlig inn i skjemaet for skrivebordskarene i Oslo. Trur de at det er brakkelivet vi vil bruke fritida vår til? Nei, la oss være hjemme så lenge som mulig! Det er nok fler enn jeg som ville ta nattarbeid for å få til det.

Arbeidsuka består nå av bare ti skift mot før femten. Dermed blir mange anlegg seinere ferdig, og kostbare anleggsmaskiner utnyttes dårlig. Meininga mi er at ekstra viktige arbeider framleis må få gå om natta hvis folk melder seg frivillig, og det trur jeg de gjør dersom tilbudet er godt.

Jeg foreslår at slike viktige arbeider utføres med ei arbeidsuke på fjorten skift, derav fire nattskift med frivillige. Disse karene går på mandag kveld, tar helga fredag morgen og får full ukeslønn. Dermed slipper de pendlerkappkjøringa til og fra hjemstedet og kan istedet reise når det er liten trafikk på veiene.

Sjøl bor jeg 25 mil fra anlegget og må regne med fire timers kjøring. Med et slikt system ville jeg få nesten halve uka hjemme. Du får vise brevet til direktørkompisene dine. Men enda bedre ville det være om du satte det inn i spalten din.

PELLE

Fagsjef Alf Johansen i NVE:

Fornuft og aktsomhet er den beste garanti mot elulykker

Elektrisiteten kan ikke sees, høres eller luktes. Den kan lett omformes til lys, varme og mekanisk energi. Elektrisiteten er derfor en god tjener, men husk at den også kan være en farlig herre. Det er fagsjef Alf Johansen i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE) som kommer med denne viktige påminnelse til forbrukerne.

Fagsjef Johansen opplyser videre at nesten alle ulykker med elektrisitet skyldes uvitenhet, mangel på aktsomhet og overtredelse av forskrifter og regler. Leveregelen når det gjelder elektriske anlegg og apparater må være at alle som ikke er fagfolk, kun må holde seg til å skifte lyspærer og sikringer.

I dag foregår det et forholdsvis omfattende salg av elektrisk materiell direkte til forbrukerne. En stor del av dette materiellet er av en slik karakter at kun autoriserte personer skal installere dette. Materiellet utstilles gjerne i selvbetjeningsstativ, og forbrukerveiledning eller annen form for informasjon følger ikke med. Stikkprøver, som er foretatt, viser at heller ikke betjeningen i de fleste tilfeller kan gi kundene orientering om farene ved ukyndig behandling av materiellet.

Grunnen til de strenge bestemmelsene om behandling av elektriske anlegg og apparater er at samfunnet ønsker å gi den vanlige borger en sikkerhetsmessig, forskriftsmessig og fagmessig garanti for at det arbeidet som utføres ikke skal medføre fare for liv og materiell.

De mest utsatte rom i et hjem er kjøkken, bad og vaskekjeller. Når man oppholder seg i slike rom, er huden ofte våt, og motstanden mot strøm er mindre enn ellers. Kroppen blir med andre ord spesielt utsatt for strømgjennomgang. For å beskytte seg mot disse farer, er det påbudt at apparater og utstyr skal være jordet eller ekstraisolert (symbol ⧈).

Til slutt noen gode råd for å unngå ulykker og skader:

- *Kluss aldri med det elektriske anlegget og prøv ikke å reparere eller installere elektriske apparater.*
- *La aldri barn fingre med elektriske apparater eller utstyr. Sikkerhetsplugger i stikkontakter er en rimelig garanti for liv og helse.*
- *Bruk kun utstyr og elektriske apparater som er utstyrt med NEMKO's godkjenningsmerke.*
- *Husk at elektriske apparater og utstyr på bad, kjøkken og vaskerom må være jordet eller ekstraisolert.*
- *Bruk kun godkjente sikringer og ha alltid reservesikringer i huset.*
- *Bruk aldri elektriske ovner til klestørk.*
- *Bruk strykejernet med fornuft. Termostaten kan svikte, så trekk alltid ut pluggen når jernet ikke er i bruk.*
- *Vær ekstra forsiktig med bruken av elektriske stråleovner, særlig i rom hvor barn og dyr oppholder seg.*
- *Bruk åpne og luftige lampeskjermer. Bruk aldri sterkere lyspærer enn lampen er merket for.*
- *Tordenvær kan skade elektriske anlegg. Trekk derfor ut pluggene for alle kostbare apparater når uværet nærmer seg.*
- *Rør ikke vannkran, vask, radiator samtidig som du tar i et elektrisk apparat. Hvis apparatet har en feil, vil strømmen kunne gå gjennom deg til jord.*
- *Følger man disse rådene, skulle elektrisiteten være både en god tjener og en ufarlig herre, slutter fagsjef Alf Johansen i NVE.*

Kraftutbygging:

Jaktundersøkelse i Tysfjord

I april i år sendte reguleringsundersøkelsene i Nordland, tilknyttet direktoratet for vilt og ferskvannsfiske i Trondheim, ut et spørreskjema til alle jegere i Tysfjord. I skjemaene blir jegerne stilt en del spørsmål om utøvelsen av stor- og småviltjakten i kommunen sesongen 1977–78.

Denne brukerundersøkelsen er et ledd i viltundersøkelsene, som gjennomføres i forbindelse med planene om vannkraftregulering i Hellemobotn, forteller avisen «Sagat». Det er konsekvensene den nevnte vannkraftutbygging vil kunne få for viltforholdene og jaktutøvelsen som på denne måten skal kartlegges.

Fotballgruppa i NVE

Dette laget spilte uavgjort 1–1 mot Eidfjordanlegget i fjor høst. Bakre rekke fra v.: Nils Roald, Per Odd Gjerde, Pål Tangen, Helge Jensen, Stein Kotheim, Helge Høve og Svein Minge.
Første rekke fra v.: Ola Kjeldsen, Per Inge Henriksen, Eivind Torsethaugen, Arne Stensvik, Guttorm Haugan og Hans Jarle Hansen.

(Foto: Dan Lundquist, NVE)

Fotballgruppa i bedriftsidrettslaget har i de siste sesonger hatt tilstrekkelig antall spillere til å kunne stille 2 lag i Oslo's bedriftsserie. NVE I endte på 7. plass i avdelingen i 1. divisjon i 1977, mens NVE II fikk en plass omtrent midt på tabellen i 8. divisjon (men er allikevel satt opp i 7. divisjon i 1978).

I vinterhalvåret får vi ofte problemer med treningen idet denne foregår i Frognerparken – og under tildels svært skiftende værforhold. Siste vinter har vi imidlertid vært heldigere stillet idet vi har deltatt i en innendørsserie i Skårerhallen og dessuten fått spille 3 treningskamper på den nye kunstgressbanen på Jordal.

Fotballgruppa teller ca. 40 medlemmer og dette skulle være rikelig til å stille 2 lag på bena. Det viser seg imidlertid at tjenestereiser skaper problemer for mange og andre finner av andre grunner ikke alltid anledning til å være med. I år mister vi dessuten flere faste spillere og vi håper derfor at nye og gamle i etaten snarest tar kontakt med oss.

Trening foregår i sommerhalvåret hver mandag og torsdag i Frognerparken etter kontortid. Serien startet for NVE I og NVE II, henholdsvis 10. og 9. mai. Finn fram støvlene å bli med!

NR

NVE OG SAMKJØRINGENS FOTOKLUBB

Fotoklubben hadde konstituerende møte den 30. november 1977.

Når dette skrives, er derfor klubben fortsatt i startfasen. Fotoklubben har foreløpig bare arrangert medlemsmøter, men senere vil en forsøke å arrangere kurs og konkurranser. Medlemsmøtene avholdes fortrinnsvis den første tirsdagen i hver måned i undervisningsrommet i Middelthunsgt. 29 (se oppslag på sentrale steder).

Fotoklubben vil i den nærmeste fremtid disponere to mørkerom i Husebybakken 28 B. Et rom med utstyr for fargekopiering og et rom med svart-hvitt utstyr.

Klubben har opprettet rabattforbindelse med to forretninger i byen. Det kan senere være aktuelt å opprette flere.

Klubben er medlem av OBEKA (Oslo-bedriftenes Kameraklubb) som disponerer mørkerom og atelier. OBEKA arrangerer familieturer, tekniske møter, konkurranser og kurs og har rabattforbindelse med et firma i byen.

Medlemskontingenten er kr. 20 pr. år. Medlemskort fås kjøpt på medlemsmøtene eller hos styret.

Nærmere opplysninger om klubben kan en få ved å henvende seg til styret som består av følgende:

Torbjørn Bø, NVE M29, telefon 419
Kjell Eidet, NVE, H28, telefon 262
Thoralf Olsen, Samkjøringen, H28, telefon 321
Tor Syvert Aass, NVE, H28, telefon 217

For styret
Tor Syvert Aass

Trykk: Haakon Arnesen A/S, Oslo